

Fortum Oyj
Osavuosisikatsaus
Tammi–syyskuu 2009
22.10.2009

Vakaata tulosta haastavassa toimintaympäristössä

- Vertailukelpoinen liikevoitto 1 318 (1 337) miljoonaa euroa, -1 %; sisältää -91 miljoonan euron muuntovaikutuksen Ruotsin kruunun heikkenemisestä
- Osakekohtainen tulos 1,02 (1,10) euroa
- Liiketoiminnan kassavirta 1 868 (1 440) miljoonaa euroa
- 92 % (92 %) Fortumin sähköntuotannosta EU-maissa hiilidioksidipäästötöntä
- Suunnitelmien mukaista edistystä Venäjällä

Tunnuslukuja	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edelliset 12 kk
Liikevaihto, milj. euroa	1 046	1 272	3 872	4 034	5 636	5 474
Liikevoitto, milj. euroa	286	395	1 260	1 352	1 963	1 871
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. euroa	316	353	1 318	1 337	1 845	1 826
Tulos ennen veroja, milj. euroa	242	337	1 131	1 245	1 850	1 736
Tulos/osake, euroa	0,24	0,32	1,02	1,10	1,74	1,65
Liiketoiminnan kassavirta, milj. euroa	342	401	1 868	1 440	2 002	2 430
Oma pääoma/osake, euroa			8,89	8,49	8,96	N/A
Korollinen nettovelka (kauden lopussa), milj. euroa			6 041	6 520	6 179	N/A
Osakkeiden määrä keskimäärin, tuhatta			888 230	887 241	887 256	888 026

Tunnuslukuja	2008	Edell. 12 kk
Sijoitetun pääoman tuotto, %	15,0	13,2
Oman pääoman tuotto, %	18,7	18,6
Nettovelka/käyttökate	2,5	2,5

Fortumin tammi–syyskuun vertailukelpoinen liikevoitto oli 1 318 (1 337) miljoonaa euroa. Liikevoiton pieneneminen johtuu pääasiassa Sähköntuotanto- ja Lämpö-segmenttien heikentyneistä tuloksista. Molemmat segmentit kärsivät sähkön tukkumyynnin alentuneista hinnoista etenkin kolmannella neljänneksellä. Markets- ja Venäjä-segmenttien vertailukelpoinen liikevoitto parani tammi–syyskuussa verrattuna vuotta aiempaan.

Sähkön kulutus Pohjoismaissa oli noin 20 terawattituntia (TWh) eli 7 % pienempi tammi–syyskuussa 2009 verrattuna vuotta aiempaan. Vuoden 2009 uskotaan olevan aallonpohja pohjoismaisessa sähkön kysynnässä.

Sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 34,5 (42,7) euroa megawattitunnilta (euroa/MWh). Sähköntuotanto-segmentin toteutunut sähkön tukkumyyntihinta samalla jaksolla oli 49,2 (49,3) euroa/MWh, eli se on suurin piirtein samalla tasolla kuin edellisvuonna. Tämä johtuu pääasiassa suojauksesta.

Ruotsin kruunun keskikurssi vuoden 2009 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä heikkeni noin 13 % vuoden 2008 kolmeen ensimmäiseen neljännekseen verrattuna. Ruotsin kruunun keskikurssin heikkenemisestä aiheutunut muuntovaikutus oli noin -91 miljoonaa euroa Fortumin tammi–syyskuun vertailukelpoisessa liikevoitossa edellisvuoden vastaavaan jaksoon verrattuna.

Fortumin nettovelan suhde käyttökatteeseen (EBITDA) edellisiltä 12 kuukaudelta oli 2,5 (2,5 vuoden 2008 lopussa).

OAQ Fortumin (entinen TGC-10) integraatio eteni suunnitelmien mukaisesti. Fortum on edennyt hyvin tavoitteessaan saavuttaa noin 100 miljoonan euron tehokkuusparannukset vuoteen 2011 mennessä.

Venäjän sähköreformi on edennyt suunnitelmien mukaan: kilpailuilla markkinoilla myydyn sähkön osuutta nostettiin Venäjällä 30 %:sta 50 %:iin heinäkuun alussa. Osuuden odotetaan kasvavan 60 %:iin vuoden 2010 alusta.

Taloudelliset tulokset

Heinä–syyskuu

Konsernin liikevaihto oli 1 046 (1 272) miljoonaa euroa. Konsernin liikevoitto oli 286 (395) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 316 (353) miljoonaa euroa.

Kolmannen neljänneksen tulos heikkeni 65 miljoonaa euroa vuotta aiemmasta. Osakekohtainen tulos oli 0,24 (0,32) euroa eli 25 % pienempi kuin viime vuoden kolmannella neljänneksellä. Lasku johtuu pienemmästä raportoidusta liikevoitosta. Kolmannen neljänneksen raportoituun liikevoittoon vaikuttivat Fortumin sähköjohdannaisportfolion suojaamiseen käytettyjen valuuttajohdannaisien käypään arvoon arvostamisen kirjanpitovaikutukset (IAS 39).

Liikevaihto segmenteittäin

milj. euroa	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Sähköntuotanto	587	718	1 917	2 156	2 892	2 653
Lämpö	176	226	937	1 003	1 466	1 400
Sähkönsiirto	168	171	573	583	789	779
Markets	272	461	1 039	1 391	1 922	1 570
Venäjä	109	140	429	292	489	626
Muut	18	21	55	62	83	76
Nord Poolissa tehtyjen ostojen ja myyntien netotus	-200	-465	-770	-1 260	-1 736	-1 246
Eliminoinnit	-84	0	-308	-193	-269	-384
Yhteensä	1 046	1 272	3 872	4 034	5 636	5 474

Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin

milj. euroa	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Sähköntuotanto	310	371	1 075	1 150	1 528	1 453
Lämpö	-14	-7	124	141	250	233
Sähkönsiirto	47	49	182	185	248	245
Markets	7	-8	11	-33	-33	11
Venäjä	-22	-39	-33	-72	-92	-53
Muut	-12	-13	-41	-34	-56	-63
Yhteensä	316	353	1 318	1 337	1 845	1 826

Liikevoitto segmenteittäin

milj. euroa	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Sähköntuotanto	278	438	1 005	1 129	1 599	1 475
Lämpö	-12	-15	140	152	307	295
Sähkönsiirto	47	50	182	187	248	243
Markets	7	-17	3	-6	-35	-26
Venäjä	-22	-39	-33	-72	-91	-52
Muut	-12	-22	-37	-38	-65	-64
Yhteensä	286	395	1 260	1 352	1 963	1 871

Tammi-syyskuu

Konsernin liikevaihto oli 3 872 (4 034) miljoonaa euroa. Konsernin liikevoitto oli 1 260 (1 352) miljoonaa euroa ja vertailukelpoinen liikevoitto 1 318 (1 337) miljoonaa euroa.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitoista/tappioista oli -1 miljoonaa euroa eli 79 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Tämä johtui lähinnä Hafslund ASA:n vuoden 2008 viimeisen neljänneksen tuloksen pienenemisestä. Hafslundin vaikutus tuloksen pienenemiseen oli 60 miljoonaa euroa.

Konsernin nettorahoituskulut supistuivat 128 (185) miljoonaan euroon. Syy nettorahoituskulujen pienenemiseen oli alemmat korkokulut. Johdannaisten käyvän arvon muutos oli 5 (5) miljoonaa euroa.

Tulos ennen veroja oli 1 131 (1 245) miljoonaa euroa.

Kauden verot olivat 211 (256) miljoonaa euroa. Tuloslaskelman mukainen veroprosentti oli 18,7 % (20,6 %).

Kauden tulos oli 920 (989) miljoonaa euroa. Fortumin osakekohtainen tulos oli 1,02 (1,10) euroa.

Määräysvallattomien omistajien (vähemmistö) osuus oli 14 (10) miljoonaa euroa. Se liittyy pääasiassa Fortum Värme Holding AB:hen, jossa Tukholman kaupungilla on 50 %:n taloudellinen omistusosuus.

Sijoitetun pääoman tuotto edellisiltä 12 kuukaudelta oli 13,2 % (15,0 % vuoden 2008 lopussa), ja oman pääoman tuotto edellisiltä 12 kuukaudelta oli 18,6 % (18,7 % vuoden 2008 lopussa).

Markkinatilanne

POHJOISMAAT

Alustavien tilastotietojen mukaan Pohjoismaissa kulutettiin vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä sähköä 75 (83) TWh, mikä on noin 10 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ensimmäisellä kolmella neljänneksellä Pohjoismaiden sähkönkulutus oli 268 (288) TWh. Supistumisen suurin syy oli taantumien aiheuttama teollisen kulutuksen väheneminen. Fortumin arvion mukaan teollinen kulutus Pohjoismaissa väheni liki 20 % vuoden 2008 vastaavaan jaksoon verrattuna.

Hiilen hinta pysyi jokseenkin ennallaan vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä ja oli edelleen selvästi alemmalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Hiilen (ICE Rotterdam) keskimääräinen markkinahinta kolmannella neljänneksellä oli 68 (191) Yhdysvaltain dollaria tonnilta. Vuoden 2009 toisella neljänneksellä vahvana pysynyt öljyn markkinahinta (ICE Brent) vakiintui kolmannella neljänneksellä keskimäärin 69 (117) Yhdysvaltain dollariin barreilta. Kolmannella neljänneksellä vuoden 2009 päästöoikeuksien keskimääräinen markkinahinta oli 14,3 euroa hiilidioksiditonnilta. Vuonna 2008 vastaava päästöoikeuksien hinta oli 24,5 euroa hiilidioksiditonnilta.

Vuoden 2009 alussa pohjoismaiset vesivarannot olivat 5 TWh pitkän ajan keskiarvoa pienemmät. Kolmannen neljänneksen lopussa ne olivat pitkän ajan keskiarvossa ja 6 TWh suuremmat kuin vastaavana ajankohtana edellisvuonna.

Kolmannella neljänneksellä sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 31,3 (55,4) euroa/MWh. Suomen ja Ruotsin aluehinnat olivat Nord Poolin systeemihintatasoa korkeammat: 35,6 (65,8) euroa/MWh Suomessa ja 35,4 (65,9) euroa/MWh Ruotsissa.

Tammi–syyskuussa sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 34,5 (42,7) euroa/MWh. Suomen ja Ruotsin keskimääräiset aluehinnat olivat 36,0 (50,6) euroa/MWh.

Keskimääräinen spot-hinta Saksassa vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä oli 37,0 (73,2) euroa/MWh eli korkeampi kuin Pohjoismaissa. Tämä johti sähkön nettovientiin Pohjoismaista Saksaan.

VENÄJÄ

Alustavien tilastotietojen mukaan sähkön kysyntä vuoden 2009 tammi–syyskuussa väheni noin 8 % verrattuna vastaavaan jaksoon vuotta aiemmin.

Venäjällä sähkön kokonaiskysyntä vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä väheni alustavien tilastotietojen mukaan noin 8 %:lla verrattuna vastaavaan jaksoon vuotta aiemmin. OAO Fortum toimii Tjumenin ja Tšeljabinskin alueilla, jotka kuuluvat Uralin hinta-alueeseen. Uralin alueella sähkön kulutus väheni noin 8 %:lla edellisvuotisesta. Tjumenin alueella, jossa teollisuustuotanto painottuu öljy- ja kaasuteollisuuteen, sähkön kysyntä supistui noin 1 %. Metalliteollisuuteen painottuvalla Tseljabinskin alueella sähkön kysyntä osoittaa piristymisen merkkejä: kolmannella neljänneksellä kysynnän lasku oli edellisvuoteen verrattuna noin 12 %, kun se toisella neljänneksellä oli yli 25 %.

Keskimääräinen sähkön spot-hinta ilman kapasiteettitariffia nousi Venäjän Euroopan ja Uralin alueilla 715 ruplaan megawattitunnilta edellisen neljänneksen 640 ruplasta megawattitunnilta. Spot-hinta kuitenkin laski vuoden 2008 kolmannen neljänneksen 831 ruplasta megawattitunnilta. Säänneilyt sähkön hinnat nousivat edellisvuotisesta.

Kapasiteettitariffit ovat edelleen pääosin säänneltyjä, ja ne olivat keskimäärin korkeammat kuin vuotta aiemmin.

Vapautetuilla markkinoilla myydyin sähkön osuutta nostettiin 30 %:sta 50 %:iin heinäkuun 2009 alussa. Pitkän aikavälin kapasiteettimarkkinoiden säännöt ovat parhaillaan Venäjän hallituksen käsiteltävinä, ja niiden odotetaan valmistuvan tämän vuoden loppuun mennessä.

Elokuussa 2009 Sajano-Shushenskajan vesivoimalassa Venäjällä tapahtui onnettomuus. Venäjän sähkömarkkinoilla tapahtuma vaikutti sähkön hintaan vain Siperian hinta-alueella. OAO Fortumin toiminta-alueilla Venäjän Euroopan ja Uralin alueilla tapahtuma ei vaikuttanut hintoihin.

Sähkön- ja lämmöntuotannon kokonaisluvut

Fortumin koko sähköntuotanto tammi–syyskuussa 2009 oli 47,9 (46,7) TWh, josta 35,3 (38,7) TWh tuotettiin Pohjoismaissa. Tämä vastaa 13 %:a (13 %) Pohjoismaiden koko sähkönkulutuksesta. Fortumin koko lämmöntuotanto vuoden 2009 tammi–syyskuussa oli 33,0 (24,8) TWh, josta 13,2 (14,7) TWh tuotettiin Pohjoismaissa.

Sähkön- ja lämmöntuotantovolyyymien kasvu johtuu pääasiassa OAO Fortumin yhdistämisestä Fortumiin 1.4.2008 lähtien.

Pohjoismaisen vesivoimatuotannon supistuminen johtuu pääasiassa sademäärän ja virtaamien pienenemisestä. Vuosi 2008 oli poikkeuksellisen hyvä vesivoimavuosi. Ydinvoimatuotannon väheneminen Pohjoismaissa johtui pääasiassa Oskarshamn 3:n pitkistä uudistusseisokista.

Seuraavassa esitetään Fortumin koko sähkön- ja lämmöntuotannon luvut. Tämän lisäksi segmenttikatsauksissa esitetään vastaavat segmenttikohtaiset luvut.

Fortumin koko sähkön- ja lämmöntuotanto EU:ssa ja Norjassa, TWh	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Sähköntuotanto	10,4	10,9	36,2	39,5	52,6	49,3
Lämmöntuotanto	2,5	3,7	15,8	17,6	25,0	23,2

Fortumin koko sähkön- ja lämmöntuotanto Venäjällä, TWh *)	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Sähköntuotanto	3,4	3,4	11,7	7,2	11,6	16,1
Lämmöntuotanto	2,8	2,8	17,2	7,2	15,3	25,3

*) Sähkön ja lämmöntuotannon luvut vuoden 2009 ensimmäiseltä neljännekseltä on oikaistu

Fortumin sähköntuotanto Pohjoismaissa lähteittäin, TWh	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Vesivoima	5,3	4,5	16,2	16,9	22,9	22,2
Ydinvoima	4,3	5,4	16,3	18,4	23,7	21,6
Lämpövoima	0,4	0,8	2,8	3,4	5,0	4,4
Yhteensä	10,0	10,7	35,3	38,7	51,6	48,2

Fortumin sähköntuotanto Pohjoismaissa lähteittäin, %	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Vesivoima	53	42	46	44	44	46
Ydinvoima	43	50	46	47	46	45
Lämpövoima	4	8	8	9	10	9
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Sähkön- ja lämmönmyynnin kokonaisluvut

Fortumin koko sähkönmyynti tammi–syyskuussa 2009 oli 55,5 (54,2) TWh, josta 40,4 (44,2) TWh myytiin Pohjoismaissa. Tämä on noin 15 % (15 %) Pohjoismaiden arvioidusta tammi–syyskuun 2009 sähkönkulutuksesta. Fortumin koko lämmönmyynti tammi–syyskuussa 2009 oli 33,4 (25,2) TWh, josta 12,0 (13,9) TWh myytiin Pohjoismaissa.

Fortumin koko sähkön-*) ja lämmönmyynti EU:ssa ja Norjassa, milj. euroa	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Sähkönmyynti	630	725	2 034	2 188	2 959	2 805
Lämmönmyynti	142	173	744	792	1 157	1 109

* Nord Poolissa tehdyt ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsernitasolla.

Fortumin koko sähkön- ja lämmönmyynti Venäjällä, milj. euroa	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Sähkönmyynti	87	112	281	217	332	396
Lämmönmyynti	18	23	143	66	141	218

Fortumin koko sähkönmyynti*) alueittain, TWh	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Suomi	5,3	6,0	19,0	21,0	28,7	26,7
Ruotsi	6,0	6,1	20,1	21,8	28,5	26,8
Venäjä	4,0	4,4	14,2	9,2	14,8	19,8
Muut maat	0,6	0,7	2,2	2,2	3,0	3,0
Yhteensä	15,9	17,2	55,5	54,2	75,0	76,3

* Nord Poolissa tehdyt ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsernitasolla.

Fortumin koko lämmönmyynti alueittain, TWh	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Venäjä	2,3	2,4	16,7	6,7	15,3	25,3
Suomi	0,8	1,7	5,3	7,7	10,8	8,4
Ruotsi	0,9	1,1	6,6	6,1	9,1	9,6
Puola	0,1	0,2	2,3	2,3	3,6	3,6
Muut maat**	0,7	0,6	2,5	2,4	3,4	3,5
Yhteensä	4,8	6,0	33,4	25,2	42,2	50,4

***) Sisältää Ison-Britannian, joka raportoidaan Sähköntuotanto-segmentin muu myynti -rivillä.

EU:n päästökauppajärjestelmään kuuluvat Fortumin päästöt

Vuoden 2009 yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana noin 92 % (92 %) Fortumin EU-maissa tuottamasta sähköstä oli hiilidioksidipäästötöntä.

Fortumin Euroopan päästökauppajärjestelmän (ETS) alaiset hiilidioksidipäästöt kolmella ensimmäisellä neljänneksellä olivat noin 5,0 (4,5) miljoonaa tonnia.

Fortumin sähkön- ja lämmöntuotantolaitoksille myönnetyt vuotuiset hiilidioksidipäästöoikeudet ovat yhteensä noin 5,9 miljoonaa tonnia vuosina 2008–2012. Suomessa Fortumille on myönnetty noin 4,1 miljoonaa tonnia päästöoikeuksia vuodessa, mikä vastaa 11 %:a Suomen kansallisesta kiintiöstä. Ruotsissa Fortumille on myönnetty päästöoikeuksia noin 0,2 miljoonaa tonnia vuodessa eli 0,7 % Ruotsin kansallisesta kiintiöstä.

CO ₂ -päästöt yhteensä (miljoonaa tonnia)	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Kokonaispäästöt	3,9	4,1	15,4	10,8	17,6	22,2
Päästökauppajärjestelmän alaiset päästöt	1,2	1,1	5,0	4,5	7,2	7,7
Myönnetyt päästöoikeudet	-	-	-	-	5,9	-
Päästöt Venäjällä	2,7	2,8	9,9	5,8	9,8	13,9

SEGMENTTIKATSAUKSET

Sähköntuotanto

Segmentin toimintaan kuuluu sähköntuotanto ja -myynti Pohjoismaissa sekä käyttö- ja kunnossapitopalvelut Pohjoismaissa ja valituilla kansainvälisillä markkinoilla. Segmentti myy tuottamansa sähkön Nord Pooliin.

milj. euroa	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Myynti	587	718	1 917	2 156	2 892	2 653
- sähkönmyynti	541	644	1 777	1 928	2 566	2 415
- muu myynti	46	74	140	228	326	238
Liikevoitto	278	438	1 005	1 129	1 599	1 475
Vertailukelpoinen liikevoitto	310	371	1 075	1 150	1 528	1 453
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			5 527	5 396	5 331	
Sidotun pääoman tuotto, %					29,6	27,6
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %					28,0	27,2
Bruttoinvestoinnit	20	35	120	85	134	169
Henkilöstö			3 285	3 564	3 520	

Segmentin sähköntuotanto Pohjoismaissa oli vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä 9,7 (10,0) TWh.

Tammi–syyskuussa segmentin sähköntuotanto Pohjoismaissa oli 32,6 (35,5) TWh. Noin 97 % (98 %) sähköntuotannosta oli hiilidioksidipäästötöntä.

Pohjoismaisen vesivoimatuotannon supistuminen johtuu pääasiassa sademäärän ja virtaamien pienenemisestä. Ydinvoimatuotannon väheneminen Pohjoismaissa johtui pääasiassa Oskarshamn 3:ssa tehtävästä tehonkorotuksesta ja turvajärjestelmien modernisaatiosta. Laitosyksikön seisokki alkoi maaliskuun alussa ja jatkuu lokakuun loppupuolelle. Oskarshamn 3:n tehoa korotetaan ~250 megawattia (MW), josta Fortumin osuus on noin 110 MW.

Sähköntuotanto lähteittäin, TWh	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Vesivoima, Pohjoismaat	5,3	4,5	16,2	16,9	22,9	22,2
Ydinvoima, Pohjoismaat	4,3	5,4	16,3	18,4	23,7	21,6
Lämpövoima, Pohjoismaat	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,2
Yhteensä Pohjoismaissa	9,7	10,0	32,6	35,5	46,9	44,0
Lämpövoima muissa maissa	0,3	0,2	0,9	0,7	1,0	1,2
Yhteensä	10,0	10,2	33,5	36,2	47,9	45,2

Sähkön myynti Pohjoismaissa, TWh	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
josta läpikulkueriä	0,8	0,8	2,6	2,9	3,7	3,4

Hinta, €/MWh	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa*	50,2	57,0	49,2	49,3	49,3	49,2

*) Sähköntuotanto-segmentti Pohjoismaissa, ilman läpikulkueriä.

Vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 31,3 euroa/MWh, kun taas Suomen ja Ruotsin aluehinnat olivat systeemihintatasoa korkeammat: 35,6 euroa/MWh Suomessa ja 35,4 euroa/MWh Ruotsissa. Samalla ajanjaksolla Sähköntuotanto-segmentin toteutunut sähkön tukkumyyntihinta oli Pohjoismaissa 50,2 euroa/MWh suojauksen ansiosta. Segmentin myyntivolyyymi Pohjoismaissa ilman läpikulkueriä oli jakson aikana 10,1 (10,6) TWh.

Tammi–syyskuussa 2009 sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 34,5 euroa/MWh, kun aluehinta Suomessa ja Ruotsissa oli 36,0 euroa/MWh. Sähköntuotanto-segmentin toteutunut sähkön tukkumyyntihinta oli Pohjoismaissa 49,2 euroa/MWh eli suunnilleen samalla tasolla kuin vuotta aiemmin.

Sähköntuotanto-segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli kolmannella neljänneksellä pienempi kuin viime vuoden vastaavalla jaksolla pääasiassa alhaisempien toteutuneiden myyntihintojen vuoksi. Suurempi vesivoimatuotanto vaikutti positiivisesti kolmannen neljänneksen tulokseen, kun taas ydinvoimatuotannon vähentymisellä oli selvä negatiivinen vaikutus.

Tammi–syyskuussa 2009 Sähköntuotanto-segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli pienempi kuin viime vuoden vastaavalla jaksolla. Tämä johtui pääasiassa vesivoima- ja ydinvoimatuotannon supistumisesta. Ruotsin kruunun heikkenemisestä aiheutunut muuntovaikutus oli -67 miljoonaa euroa segmentin tammi–syyskuun vertailukelpoisessa liikevoitossa.

Helmikuussa Fortum toimitti Suomen hallitukselle periaatepäätöshakemuksen uuden ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseksi Loviisaan. Fortum on yksi kolmesta periaatepäätöstä hakeneesta yhtiöstä. Hallituksen odotetaan antavan ehdotuksensa eduskunnalle vuoden 2010 alkupuolella.

Syyskuussa Fortum ja Metsähallitus ilmoittivat yhteisestä tuulivoimapuiston kehityshankkeesta Kuolavaara-Keulakkopään alueella Kittilän ja Sodankylän kunnissa. Alustavien arvioiden perusteella alueelle voidaan rakentaa kahdeksantoista 2–3 megawatin tuulivoimalaa, jotka tuottaisivat sähköä vuosittain 100–120 gigawattituntia.

Fortum on osakkeenomistajana Teollisuuden Voima Oyj:ssä (TVO), jolla on kaksi ydinvoimalaitosyksikköä Olkiluodossa. TVO rakentaa parhaillaan kolmatta yksikköä, Olkiluoto 3:a. Voimalaitoksen toimittajan AREVA-Siemensin raportin perusteella TVO arvioi nyt, että laitoksen toiminnan käynnistyminen saattaa lykkääntyä toimittajan vahvistaman aikataulun, kesäkuun 2012, jälkeiseen ajankohtaan.

Maaliskuun lopussa TVO:n osakkeenomistajat sitoutuivat antamaan TVO:lle 300 miljoonan euron osakslainan. Fortumin osuus sitoumuksesta on enintään 75 miljoonaa euroa.

Lämpö

Segmentin toimintaan kuuluu lämmöntuotanto ja -myynti Pohjoismaissa ja muualla Itämeren alueella. Fortum on Pohjoismaiden johtava lämmöntuottaja. Segmentti tuottaa myös sähköä sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksissaan (CHP) ja myy sitä loppuasiakkaille pääasiassa pitkäaikaisin sopimuksin sekä Nord Pooliin. Segmenttiin kuuluu liiketoimintayksiköt Värme, joka toimii Ruotsissa, sekä Heat, joka toimii pääasiassa muilla markkinoilla.

milj. euroa	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Myynti	176	226	937	1 003	1 466	1 400
- lämmönmyynti	132	165	714	766	1 120	1 068
- sähkönmyynti	19	33	140	152	228	216
- muu myynti	25	28	83	85	118	116
Liikevoitto	-12	-15	140	152	307	295
Vertailukelpoinen liikevoitto	-14	-7	124	141	250	233
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			3 655	3 595	3 468	
Sidotun pääoman tuotto, %					8,9	8,9
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %					7,3	7,2
Bruttoinvestoinnit	91	96	258	287	431	402
Henkilöstö			2 121	2 486	2 318	

Segmentin lämmönmyynti tammi–syyskuussa 2009 oli 15,1 (17,0) TWh, josta suurin osa tuotettiin Pohjoismaissa. Samana aikana CHP-laitosten sähkönmyynti oli yhteensä 2,8 (3,3) TWh.

Myyntivolyymin pieneneminen johtuu pääasiassa CHP-yhtiön myynnistä Jyväskylässä vuoden 2008 lopussa sekä teollisuusasiakkaiden kysynnän supistumisesta.

Lämpö-segmentin kolmannen neljänneksen vertailukelpoinen liikevoitto oli -14 miljoonaa euroa eli 7 miljoonaa euroa vähemmän kuin viime vuonna. Lasku johtui pääasiassa sähkön- ja lämmöntuotannon supistumisesta sekä pienentyneistä sähkön tukkumyyntihinnoista.

Tammi–syyskuussa 2009 segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 124 miljoonaa euroa eli 17 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vähennys johtui pääosin Ruotsin kruunun ja Puolan zlotyn heikkenemisestä aiheutuvasta -12 miljoonan euron muuntovaikutuksesta pääasiassa vuoden ensimmäisellä puoliskolla sekä polttoainekustannusten kasvusta.

Toukokuussa Fortum myi turvetuotantonsa Keski-Suomessa Vapo Oy:lle. Elokuussa Fortum myi Kokkolan CHP-laitoksensa Kokkolan kaupungille. Kolmen uuden CHP-laitoksen rakentaminen Espoossa sekä Puolan Czestochowassa ja Viron Pärnussa eteni. Suomenojan CHP-laitoksen koekäyttö aloitettiin syyskuussa.

Lämmönmyynti alueittain, TWh	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Suomi	0,8	1,7	5,3	7,7	10,8	8,4
Ruotsi	0,9	1,1	6,6	6,1	9,1	9,6
Puola	0,1	0,2	2,3	2,3	3,6	3,6
Muut maat	0,2	0,1	0,9	0,9	1,4	1,4
Yhteensä	2,0	3,1	15,1	17,0	24,9	23,0

Sähkönmyynti, TWh	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Yhteensä	0,4	0,7	2,8	3,3	4,7	4,2

Sähkönsiirto

Fortum omistaa ja käyttää jakelu- ja alueverkkoja sekä siirtää sähköä kaikkiaan noin 1,6 miljoonalle asiakkaalle Ruotsissa, Suomessa, Norjassa ja Virossa.

milj. euroa	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Myynti	168	171	573	583	789	779
- jakeluverkot	142	144	493	494	669	668
- alueverkot	15	18	54	59	77	72
- muu myynti	11	9	26	30	43	39
Liikevoitto	47	50	182	187	248	243
Vertailukelpoinen liikevoitto	47	49	182	185	248	245
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			3 248	3 265	3 032	
Sidotun pääoman tuotto, %					8,1	8,1
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %					8,2	8,1
Bruttoinvestoinnit	51	70	130	203	296	223
Henkilöstö			1 154	1 336	1 336	

Vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä jakelu- ja alueverkkosiirron kokonaismäärät olivat 4,8 (5,1) TWh ja 3,5 (4,2) TWh.

Tammi-syyskuussa 2009 jakelu- ja alueverkkosiirron kokonaismäärät olivat 18,4 (18,6) TWh ja 12,0 (13,2) TWh.

Alueverkkosiirron määrä oli yhteensä 10,0 (11,0) TWh Ruotsissa ja 2,0 (2,2) TWh Suomessa.

Sähkönsiirto-segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli kolmannella neljänneksellä 47 miljoonaa euroa eli 2 miljoonaa euroa pienempi kuin vuotta aiemmin.

Tammi-syyskuussa 2009 segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 3 miljoonaa euroa pienempi kuin edellisvuonna. Supistuminen johtui Ruotsin kruunun keskikurssin heikkenemisestä, josta aiheutui noin -13 miljoonan euron muuntovaikutus pääasiassa vuoden ensimmäisellä puoliskolla.

Ruotsin kuukausittaista mittarinluentaa koskeva lainsäädäntö astui voimaan 1.7.2009. Fortum korvasi 844 000 sähkömittaria uusilla etäluettavilla mittareilla täyttääkseen lainsäädännön asettamat uudet vaatimukset. Käyttöönoton valmistuttua projekti eteni uuteen vaiheeseen. Keskusteluja käydään mittareiden käytön hallinnasta palveluntarjoajan kanssa.

Elokuussa 2009 allekirjoitettiin sopimus palveluntarjoaja Telventin kanssa automaattisen mittarinluennan hallinnasta Suomessa. Hankkeen kokonaisarvo on noin 170 miljoonaa euroa yhdeksän vuoden aikana, ja siihen sisältyy etäluettavien mittareiden hankinta, asennus ja käyttö, järjestelmän kehittäminen sekä järjestelmään liittyvät muut palvelut. Suomessa etäluettavat sähkömittarit on uuden asetuksen mukaisesti otettava käyttöön 1.1.2014 mennessä.

Sähkönsiirto jakeluverkoissa, TWh	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Ruotsi	2,7	2,8	10,1	10,2	14,0	13,9
Suomi	1,7	1,9	6,6	6,7	9,3	9,2
Norja	0,4	0,4	1,6	1,6	2,3	2,3
Viro	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2
Yhteensä	4,8	5,1	18,4	18,6	25,8	25,6

Sähkönjakeluasiakkaitten lukumäärä alueittain, tuhansia	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Ruotsi	888	874	877
Suomi	609	604	606
Muut maat	123	123	123
Yhteensä	1 620	1 601	1 606

Markets

Markets vastaa sähkön vähittäismyynnistä 1,3 miljoonalle kotitalous- ja yritysasiakkaalle sekä muille sähkön vähittäismyyjille Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa. Markets ostaa sähkönsä Nord Poolista ja myy noin 70 % volyymistaan yritysasiakkaille sekä 30 % vähittäisasiakkaille.

milj. euroa	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Myynti	272	461	1 039	1 391	1 922	1 570
- sähkönmyynti	266	448	1 017	1 346	1 865	1 536
- muu myynti	6	13	22	45	57	34
Liikevoitto	7	-17	3	-6	-35	-26
Vertailukelpoinen liikevoitto	7	-8	11	-33	-33	11
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			85	229	188	
Sidotun pääoman tuotto, %					-14,0	-17,0
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %					-15,3	9,3
Bruttoinvestoinnit	0	0	1	3	3	1
Henkilöstö			638	629	635	

Marketsin vertailukelpoinen liikevoitto kolmannella neljänneksellä parani edelleen vuotta aiemmasta. Tuloksen parantuminen johtuu ensisijaisesti Marketsin kuluttajasegmentin korkeammista myyntikatteista ja tiukemmasta kulukurista.

Segmentin parantunut suoritus tammi–syyskuussa perustuu Marketsin menestyksekkääseen uudistusohjelmaan, johon sisältyy uusi hinnoittelumalli Suomessa (Kesto-tuote), myyntisopimusten uudelleen neuvottelut, suojaustoimintojen uudistaminen ja kustannussäästötoimet.

Vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä Markets-segmentin sähkönmyynti oli 5,7 (7,5) TWh. Marketsin kolmen ensimmäisen neljänneksen myyntivolyymi oli 21,7 (27,0) TWh.

Myyntivolyymien pieneneminen jatkui pääasiassa yritysasiakkaiden kulutuksen supistumisen sekä joidenkin yritysasiakassopimusten päättymisen vuoksi.

Venäjä

Segmentissä raportoidaan sähkön- ja lämmöntuotanto sekä myynti Venäjällä. Segmentti sisältää OAO Fortumin ja Fortumin omistusosuuden TGC-1:ssä. OAO Fortum raportoidaan tytäryhtiönä, joka on yhdistelty konsernituloslaskelmaan 1.4.2008 alkaen. TGC-1 on osakkuusyhtiö, joka raportoidaan pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

milj. euroa	III/09	III/08	I-III/09	I-III/08	2008	Edell. 12 kk
Myynti	109	140	429	292	489	626
- sähkönmyynti	87	112	281	217	332	396
- lämmönmyynti	18	23	143	66	141	218
- muu myynti	4	5	5	9	16	12
EBITDA	-4	-16	22	-27	-24	25
Liikevoitto	-22	-39	-33	-72	-91	-52
Vertailukelpoinen liikevoitto	-22	-39	-33	-72	-92	-53
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			2 098	2 420	2 205	
Sidotun pääoman tuotto, %					-3,7	-2,1
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %					-3,8	-2,1
Bruttoinvestoinnit	58	548	120	1 622	1 748	246
Henkilöstö*			4 333	7 254	7 262	

* Vuoden 2009 ensimmäisellä neljänneksellä noin 1 100 OAO Fortumin työntekijää siirrettiin sisäisesti Venäjä-segmentistä Sähköntuotanto-segmentin Service-liiketoimintayksikköön.

OAO Fortum toimii Uralin kehittyneillä teollisuusalueilla ja Länsi-Siperian öljyntuotantoalueilla.

Segmentin sähkönmyynti vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä oli 4,0 (4,4) TWh. Samalla ajanjaksolla segmentin lämmönmyynti oli yhteensä 2,3 (2,4) TWh. Segmentti myi noin 2/3 sähköstä Tjumenissa ja muilla OAO Fortumin toiminta-alueella sijaitsevilla öljyn- ja kaasuntuotantoalueilla. Loput 1/3 volyyimeistä myytiin Tseljabinskin alueella, jossa sähkönkysyntä painottuu metalliteollisuuteen.

Vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä keskimääräinen sähkön spot-hinta Uralin alueella oli 13 % alempi kuin vuotta aiemmin, 700 (809) ruplaa/MWh. Se oli kuitenkin selvästi korkeampi kuin vuoden 2009 toisella neljänneksellä, jolloin keskimääräinen sähkön spot-hinta oli 603 ruplaa/MWh. Vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä OAO Fortum myi 44 % sähköntuotannostaan vapautetulla sähkön hinnalla.

OAO Fortumin keskimääräinen säännelty sähkön hinta oli 529 (473) ruplaa/MWh eli 12 % korkeampi kuin vuotta aiemmin. Keskimääräinen säännelty kapasiteettihinta vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä oli 3 % korkeampi kuin vuotta aiemmin eli 186 470 ruplaa/MW kuukaudessa. Vastaavalla jaksolla vuonna 2008 hinta oli 181 510 ruplaa/MW kuukaudessa.

Vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä kaasun keskimääräinen säännelty hinta Uralin alueella oli 1 837 ruplaa tuhannelta kuutiolta eli 18 % enemmän kuin vastaavalla jaksolla vuonna 2008.

OAO Fortumin keskeiset sähkön, kapasiteetin ja kaasun hinnat	III/09	III/08	Muutos, %	I-III/09	I-III/08
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh	700	809	-13	613	716
OAO Fortumin keskimääräinen säännelty sähkön hinta, RUB/MWh	529	473	12	533	474
Keskimääräinen säännelty kapasiteettihinta, RUB/MW/kk	186 470	181 510	3	187 620	165 402
Keskimääräinen kaasun rajahinta Uralin alueella, RUB/1000m ³	1 837	1 560	18	1 731	1 560

Segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli -22 (-39) miljoonaa euroa vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä. Parannus johtuu pääasiassa OAO Fortumin tehokkuusparannusohjelmasta ja sähkön myyntikatteen kasvusta. OAO Fortumin luvut on yhdistelty Fortumiin huhtikuusta 2008 lähtien.

Tammi–syyskuussa 2009 Venäjä-segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli -33 miljoonaa euroa eli 39 miljoonaa euroa parempi kuin edellisvuonna. Parannus johtuu pääasiassa OAO Fortumin tehokkuusparannusohjelmasta ja sähkön myyntikatteen kasvusta.

OAO Fortumin liiketoiminta on tyypillisesti hyvin kausiluonteista: sen tulos on yleensä vahvin vuoden ensimmäisellä ja viimeisellä neljänneksellä.

Venäjän sähköreformi etenee. Tammikuun 2009 alusta lähtien 30 % Venäjän kaikesta sähköntuotannosta on myyty kilpailuilla markkinoilla. Osuus kasvoi 50 %:iin heinäkuun 2009 alussa, ja sen odotetaan kasvavan edelleen 60 %:iin vuoden 2010 alussa. Sähkön tukumarkkinoiden odotetaan vapautuvan kokonaan vuoden 2011 alussa. Pitkän aikavälin kapasiteettimarkkinoiden säännöt ovat parhaillaan Venäjän hallituksen käsiteltävinä, ja niiden odotetaan valmistuvan tämän vuoden loppuun mennessä.

OAO Fortumin tehokkuusparannusohjelma etenee suunnitelmien mukaisesti. Vuosittaisten tehokkuusparannusten odotetaan kasvavan noin 100 miljoonaan euroon vuoteen 2011 mennessä.

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä osakkeiden myynnit

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin tammi–syyskuussa 2009 olivat 634 (2 210) miljoonaa euroa. Investoinnit ilman osakeostoja olivat 571 (716) miljoonaa euroa.

LÄMPÖ

Uusi CHP-laitos Viron Tartossa otettiin kaupalliseen käyttöön maaliskuun loppupuolella. Uusien CHP-laitosten rakentaminen Espoossa sekä Puolan Czestochowassa ja Viron Pärnussa eteni.

Elokuussa Fortum myi Kokkolan CHP-laitoksensa Kokkolan kaupungille. Kauppahinta oli noin 24 miljoonaa euroa.

SÄHKÖNSIIRTO

EU:n kolmas energiamarkkinapaketti astui voimaan syyskuun alussa 2009. Tämän seurauksena Fortum joutuu myymään 25 %:n omistusosuutensa kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:ssä viimeistään vuoden 2012 alussa. Fortum tutkii vaihtoehtoja Fingridin osakkeiden myynnille. Fortum tämänhetkisen arvion mukaan Fingridin osakkeiden myynti tapahtuu vuoden 2010 aikana.

VENÄJÄ

OAo Fortumin meneillään oleva investointiohjelma nostaa sähköntuotantokapasiteetin nykyisestä ~3 000 megawattista 5 300 megawattiin. Ohjelman loppuosan arvo tammikuusta 2009 eteenpäin vuoden 2008 lopun valuuttakursseilla laskettuna on arviolta 2,0 miljardia euroa.

Venäjän hallitus arvioi parhaillaan sähköntuotantoyhtiöiden investointiohjelmiä sähkön vähentyntä kysyntää silmällä pitäen. Fortum on vahvistanut sitoutuneensa OAo Fortumin investointiohjelman toteuttamiseen. Tällä hetkellä kuitenkin arvioidaan mahdollisuutta lykätä eräitä hankkeita 1–3 vuodella, ja näkymät ovat myönteiset.

Rahoitus

Nettovelka kasvoi vuoden 2009 kolmannen neljänneksen aikana 37 miljoonalla eurolla 6 041 miljoonaan euroon (vuoden 2008 lopussa 6 179 miljoonaa euroa). Maksuvalmiusasema säilyi vahvana, ja konsernin likvidit varat olivat syyskuun 2009 lopussa yhteensä 815 miljoonaa euroa (vuoden 2008 lopussa 1 321 miljoonaa euroa). Likvideihin varoihin kuuluvat OAo Fortumin käteisvarat ja pankkitalletukset, jotka olivat 703 miljoonaa euroa (vuoden 2008 lopussa 1 020 miljoonaa). Lisäksi Fortumilla oli käytettävissään noin 2,9 miljardia euroa nostamattomia valmiusluottoja.

Konsernin nettorahoituskulut olivat vuoden 2009 tammi-syyskuussa 128 (185) miljoonaa euroa. Niiden pieneneminen johtui pääasiassa korkojen alenemisesta edellisvuoden vastaavaan jaksoon verrattuna. Nettorahoituskuluihin on kirjattu johdannaisten käyvän arvon muutoksia 5 (5) miljoonaa euroa.

Nettovelan ja käyttökatteen (EBITDA) suhde edellisiltä 12 kuukaudelta oli 2,5 (2,5 vuoden 2008 lopussa).

Standard & Poor's nosti 21.9.2009 Fortumin pitkän aikavälin luottoluokituksen A-:sta A:han (vakaat näkymät) tehtyään luokitusmenettelyynsä "valtiosidonnaisia yhteisöjä" ("government-related entities") koskevan muutoksen.

Moody'sin Fortum Oyj:lle antama pitkäaikainen luottoluokitus oli A2 (vakaat näkymät).

Osakkeet ja osakepääoma

Tammi–syyskuussa 2009 Fortum Oyj:n osakkeen vaihto oli yhteensä 453,0 (466,5) miljoonaa osaketta, arvoltaan 7 055 miljoonaa euroa. Fortumin markkina-arvo neljänneksen viimeisen pörssipäivän päätöskurssin mukaan laskettuna oli 15 564 miljoonaa euroa. Vuoden 2009 ensimmäisen kolmen neljänneksen korkein noteeraus Fortum Oyj:n osakkeelle NASDAQ OMX Helsinki -pörssissä oli 19,20 euroa ja alin 12,60 euroa. Osakkeen vaihdolla painotettu keskimurssi oli 15,61 euroa. Kauden viimeisen pörssipäivän päätöskurssi oli 17,52 (23,58) euroa.

Vuoden 2009 kolmannen neljänneksen lopussa Fortum Oyj ei omistanut omia osakkeitaan.

Vuoden 2009 kolmannen neljänneksen lopussa Fortum Oyj:n osakepääoma oli 3 046 185 953 euroa ja rekisteriin merkittyjen osakkeiden kokonaismäärä 888 367 045.

Viimeisen jäljellä olleen optio-ohjelman merkintäaika päättyi 1.5.2009, jonka jälkeen optio-ohjelmien perusteella ei voida enää merkitä ja rekisteröidä uusia osakkeita.

Syyskuun 2009 lopussa Suomen valtio omisti 50,8 % Fortumista. Hallintarekisteröityjen ja suorien ulkomaisten osakkeenomistajien osuus oli 32,4 %.

Fortumin hallituksella ei ole yhtiökokouksen myöntämiä käyttämättömiä valtuuksia vaihtovelkakirjojen tai optiolainojen liikkeelle laskemiseksi tai uusien osakkeiden liikkeelle laskemiseksi.

Konsernin henkilöstö

Konsernin henkilöstön lukumäärä vuoden 2009 kolmannen neljänneksen lopussa oli 12 054 (15 785).

Eräiden infrastruktuuripalvelutoimintojen ulkoistaminen Infratek ASA:lle tammikuussa 2009 vähensi Sähköntuotanto- ja Sähkönsiirto-segmenttien henkilöstömäärää.

Vuoden 2009 ensimmäisellä neljänneksellä noin 1 100 OAO Fortumin työntekijää siirrettiin sisäisesti Venäjä-segmentistä Sähköntuotanto-segmentin Service-liiketoimintayksikköön.

OAO Fortum lopetti käyttö- ja kunnossapitosopimuksensa Tjumenin kaupungin kanssa kunnallisten kaukolämpöverkkojen käytöstä 1.7.2009 alkaen. Tämä vähensi OAO Fortumin työntekijöiden määrää noin 750 työntekijällä.

Fortumin uusi liiketoimintarakenne

Fortum on uudistanut organisaationsa rakennetta neljäksi liiketoimintadivisioonaksi ja neljäksi esikuntatoiminnoksi parantaakseen organisaation tehokkuutta, vastuullisuutta ja yksinkertaisuutta. Muutokset astuivat voimaan 1.10.2009. Uudelleenorganisointi ei vaikuta Fortumin ulkoiseen taloudellisen raportoinnin rakenteeseen.

Uudet liiketoimintadivisioonat ovat Sähköntuotanto, Lämpö, Venäjä ja Sähköratkaisut. Sähkö-divisioonaan kuuluvat Fortumin sähköntuotanto, fyysinen tuotannonohjaus ja trading-toiminta, voimalaitosten käyttö, kunnossapito ja kehitys sekä asiantuntijapalvelut sähköntuottajille. Lämpö-divisioona sisältää sähkön ja lämmön yhteistuotannon, kaukolämpötoiminnan sekä yritysten lämpöratkaisut. Sähköratkaisut ja sähkönsiirto -

divisioona vastaa Fortumin sähkön vähittäismyynnistä ja sähköratkaisuista sekä sähkönsiirrosta alue- ja jakeluverkoissa. Venäjä-divisioona kattaa sähkön ja lämmön tuotannon ja myynnin Venäjällä. Divisioonaan kuuluu OAO Fortum ja Fortumin yli 25 %:n osuus TGC-1:stä sekä muita pienempiä omistusosuuksia.

Esikuntatoiminnot ovat Talous, Konsernin yhteiskuntasuhteet ja kestävä kehitys, Konsernin henkilöstöyksikkö sekä Konsernin strategia ja T&K.

Konsernin johtoryhmä asettaa strategiset tavoitteet, laatii konsernin vuotuisen liiketoimintasuunnitelman, seuraa tuloskehitystä sekä suunnittelee ja päättää investoinneista ja yritysjärjestelyistä hyväksyntärajoissa. Jokainen johtoryhmän jäsen vastaa tärkeimmistä päivittäisistä liiketoiminnoista ja operatiivisten päätösten toteutuksesta omassa organisaatiossaan.

Fortumin johtoryhmän muodostavat:

Tapio Kuula, toimitusjohtaja

Matti Ruotsala, Sähkö-divisioonan johtaja

Per Langer, Lämpö-divisioonan johtaja. Ruotsin, Puolan ja Baltian maiden maavastaava. Alexander Chuvaev, Venäjä-divisioonan johtaja. Toimitusjohtaja, OAO Fortum. Venäjän maavastaava.

Timo Karttinen, Sähköratkaisut ja sähkönsiirto -divisioonan johtaja. Suomen ja Norjan maavastaava.

Juha Laaksonen, konsernin talousjohtaja

Anne Brunila, konsernin yhteiskuntasuhteiden ja kestävä kehityksen johtaja

Mikael Frisk, konsernin henkilöstöjohtaja

Maria Paatero-Kaarnakari, konsernin strategiajohtaja

Matti Ruotsala, Per Langer, Alexander Chuvaev ja Anne Brunila ovat uusia johtoryhmän jäseniä.

Näkymät

AVAINTEKIJÄT JA RISKIT

Fortumin tuloksen kannalta tärkein tekijä on sähkön tukkuhinta. Tukkuhinnan kehityksen avaintekijöitä ovat tarjonnan ja kysynnän tasapaino, polttoaineiden ja hiilidioksidin päästöoikeuksien hinnat sekä vesitilanne. Lisäksi Ruotsin kruunun ja Venäjän ruplan vaihtokurssit vaikuttavat Fortumin tulokseen. Valuuttakurssien mahdollisesta vaihtelusta aiheutuvat muuntovaikutukset taseessa kirjataan Fortumin omaan pääomaan.

Fortumin taloudellinen tulos on alttiina useille strategisille, taloudellisille ja operatiivisille riskeille. Lisätietoja Fortumin riskeistä ja riskienhallinnasta on esitetty Fortumin vuoden 2008 toimintakertomuksessa sekä konsernin tilinpäätöksessä.

MARKKINAKYSYNTÄ

Talouden taantuma vaikuttaa markkinoihin Fortumin toiminta-alueella. Tämä saattaa kasvattaa Fortumin vastapuoliriskiä. Taantuma saattaa vähentää sähkönkulutusta edelleen Pohjoismaissa ja Venäjällä.

Vuoden 2009 uskotaan olevan aallonpohja pohjoismaisessa sähkön kysynnässä. Sähkön osuus energian kokonaiskulutuksesta jatkaa kasvuaan.

VENÄJÄ

Yksi tärkeimmistä OAO Fortumin hankintaan liittyvistä oletuksista on Venäjän sähkömarkkinoiden uudistuksen jatkuminen. Kilpailluilla hinnoilla myydyin sähkön osuutta nostettiin suunnitelman mukaisesti 30 %:sta 50 %:iin 1.7.2009. Osuutta on tarkoitus nostaa 50 %:sta 60 %:iin tammikuun 2010 alusta lähtien. Sähkön tukkumarkkinoiden odotetaan vapautuvan kokonaan vuoteen 2011 mennessä.

Pitkän aikavälin kapasiteettimarkkinoiden säännöt ovat parhaillaan Venäjän hallituksen käsiteltävinä, ja niiden odotetaan valmistuvan tämän vuoden loppuun mennessä.

Kaasun keskimääräinen säännelty hinta nousee 5,5 % vuoden 2009 neljännelle neljännekselle. Säännelty sähkön hinta on vuositasolla sidottu säänneltyyn kaasun hintaan ja inflaatioon.

Sopimukset velvoittavat OAO Fortumia toteuttamaan merkittävän investointiohjelman, jonka arvo on noin 2,0 miljardia euroa vuodesta 2009 eteenpäin. Venäjän hallitus arvioi parhaillaan sähköntuotantoyhtiöiden investointiohjelmia, koska sähkönkysyntä on taantuman vuoksi vähentynyt. Fortum on vahvistanut sitoutuneensa OAO Fortumin investointiohjelman toteuttamiseen. Tällä hetkellä kuitenkin arvioidaan mahdollisuutta lykätä eräitä hankkeita 1–3 vuodella, ja näkymät ovat myönteiset.

OAO Fortumin hankinnan odotetaan laimentavan hieman Fortumin osakekohtaista tulosta vuonna 2009. Vuotuisten tehokkuusparannusten odotetaan kasvavan noin 100 miljoonaan euroon vuoteen 2011 mennessä.

KÄYTTÖMAISUUSINVESTOINNIT

Fortum arvioi vuotuisten käyttöomaisuusinvestointiensa seuraavien 4-5 vuoden aikana olevan noin 0,8-1,2 miljardia euroa.

SUOJAUS

Lokakuun puolivälissä sähkön futuurihinta Nord Poolissa loppuvuodelle 2009 oli noin 34-36 euroa/MWh. Sähkön futuurihinta vuodelle 2010 oli noin 35-36 euroa/MWh ja vuodelle 2011 noin 39 euroa/MWh. Hiilen (ICE Rotterdam) futuurihinta loppuvuodelle 2009 oli puolestaan noin 74 Yhdysvaltain dollaria tonnilta ja päästöoikeuksien (EUA) markkinahinta loppuvuodelle 2009 noin 14 euroa hiilidioksiditonnia kohti.

Lokakuun puolivälissä Pohjoismaiden vesivarannot olivat noin 1 TWh keskimääräistä pienemmät ja 5 TWh yli vuoden 2008 vastaavan tason.

Fortumin Sähköntuotanto-segmentin toteutuneeseen sähkön tukkumyyntihintaan Pohjoismaissa vaikuttavat muun muassa suojaustasot, suojaushinta, spot-hinnat, Fortumin joustavan tuotantorakenteen käytettävyys ja käyttö sekä valuuttojen kurssivaihtelut. Jos sähköntuotantolähteiden suhteellisissa osuuksissa tapahtuvien muutosten potentiaalisia vaikutuksia ei oteta huomioon, 1 euron muutos megawattituntia kohti Sähköntuotanto-segmentin toteutuneessa sähköntukkumyyntihinnassa Pohjoismaissa johtaa noin 50 miljoonan euron muutokseen Fortumin vuotuisessa liikevoitossa.

Syyskuun lopussa 2009 Sähköntuotanto-segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa noin 75 % oli suojattu noin 50 euroon megawattitunnilta loppuvuodeksi 2009. Kalenterivuodeksi 2010 segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä

Pohjoismaissa noin 65 % oli suojattu noin 44 euroon megawattitunnilta ja kalenterivuodeksi 2011 noin 35 % oli suojattu noin 42 euroon megawattitunnilta.

Raportoidut suojaukset voivat vaihdella huomattavasti riippuen toimista Fortumin sähköjohdannaismarkkinoilla. Suojaukset tehdään pääasiassa johdannais sopimuksilla. Näistä useimmat ovat Nord Poolissa kaupankäynnin kohteena olevia forward-sopimuksia tai vakioituja futuureja, joihin kuuluu useita erilaisia tuotteita ja maturiteetteja.

Sähkö- ja lämpöliiketoiminnan tulos on yleensä paras vuoden ensimmäisellä ja viimeisellä neljänneksellä.

Fortumin kolmen ensimmäisen neljänneksen tulos oli hyvä haastavasta taloudellisesta ympäristöstä huolimatta. Joustavan, kustannustehokkaan ja ilmastomyötäisen tuotantorakenteensa sekä vahvan taloudellisen asemansa ja maksuvalmiutensa ansiosta Fortum on hyvissä asemissa kohtaamaan nykyiset haasteet ja hyödyntämään uudet mahdollisuudet.

Espoo, 21.10.2009
Fortum Oyj
Hallitus

Lisätietoja:

Tapio Kuula, toimitusjohtaja, puhelin: +358 10 452 4112
Juha Laaksonen, talousjohtaja, puhelin: +358 10 452 4519

Fortumin sijoittajasuhteet, puh. +358 10 452 4138 / investors@fortum.com

Tiivistetty osavuositarkastus on laadittu EU:ssa hyväksytyn IAS 34, osavuositarkastukset -standardin mukaisesti. Osavuositarkastus ei ole tilintarkastettu.

Fortumin varsinainen yhtiökokous on tarkoitus pitää 25.3.2010, ja vuoden 2010 suunnitellut osinkoihin liittyvät päivämäärät ovat seuraavat:

- Osingon irtoamispäivä 26.3.2010
- Osingonmaksun täsmäytyspäivä 30.3.2010
- Osingonmaksupäivä 8.4.2010

Vuosikertomus tilikaudelta 2009 julkaistaan viikon 9 loppuun mennessä.

Tulostiedotus vuonna 2010:

- Tammi–joulukuun 2009 tilinpäätöstiedote julkaistaan 3.2.2010 noin klo 9.00
- Osavuositarkastus tammi–maaliskuulta julkaistaan 27.4.2010 noin klo 9.00
- Osavuositarkastus tammi–kesäkuulta julkaistaan 16.7.2010 noin klo 9.00
- Osavuositarkastus tammi–syyskuulta julkaistaan 21.10.2010 noin klo 9.00

Jakelu:

NASDAQ OMX Helsinki
Keskeiset tiedotusvälineet
www.fortum.fi

Tilinpäätökseen liittyvää lisätietoa, mukaan lukien vuosineljänneksitaulukot, on Fortumin verkkosivuilla osoitteessa www.fortum.fi/sijoittajat.

FORTUM-KONSERNI
TAMMIKUU-SYYSKUU 2009
Tilintarkastamaton

LYHENNETTY KONSERNIN TULOSLASKELMA

MEUR	Liite	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	4	1 046	1 272	3 872	4 034	5 636	5 474
Muut tuotot		-10	56	21	75	230	176
Materiaalit ja palvelut		-352	-479	-1 419	-1 465	-2 117	-2 071
Henkilöstökulut		-113	-156	-368	-429	-587	-526
Poistot ja arvonalentumiset	4, 12	-128	-137	-374	-383	-515	-506
Muut kulut		-157	-161	-472	-480	-684	-676
Liikevoitto		286	395	1 260	1 352	1 963	1 871
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4, 13	3	8	-1	78	126	47
Korkokulut		-56	-100	-188	-255	-351	-284
Korkotuotot		23	33	76	77	143	142
Johdannaisten käyvän arvon muutokset		-8	8	5	5	-11	-11
Muut rahoituserät - netto		-6	-7	-21	-12	-20	-29
Rahoitustuotot ja -kulut		-47	-66	-128	-185	-239	-182
Voitto ennen veroja		242	337	1 131	1 245	1 850	1 736
Tuloverot	9	-39	-69	-211	-256	-254	-209
Kauden voitto		203	268	920	989	1 596	1 527
Jakautuminen:							
Emoyhtiön omistajille		211	284	906	979	1 542	1 469
Määräysvallattomille omistajille		-8	-16	14	10	54	58
		203	268	920	989	1 596	1 527
Osakekohtainen tulos (euroa per osake)	10						
Laimentamaton		0,24	0,32	1,02	1,10	1,74	1,65
Laimennettu		0,24	0,32	1,02	1,10	1,74	1,65

Lyhennetty konsernin laaja tuloslaskelma

MEUR	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	2007
Tilikauden voitto	203	268	920	989	1 596	1 608
Muut laajan tuloksen erät						
Kassavirran suojaukset						
Käyvän arvon muutokset	221	265	131	-89	453	-167
Siirrot tuloslaskelmaan	-71	23	-154	89	160	-69
Siirrot vaihto-omaisuuteen/aineellisiin hyödykkeisiin	-1	-1	-2	0	-4	-
Verot	-39	-76	8	0	-168	64
Nettosijoitusten suojaus						
Käyvän arvon muutokset	-6	-	-8	-	-	2
Verot	2					
Myytävissä olevat rahoitusvarat			2			
Käyvän arvon muutokset	-	-	-	-	-1	-
Muuntoerot	75	3	-52	-53	-621	-36
Osuus osakkuusyritysten muista laajan tuloksen eristä ¹⁾	40	-89	1	-518	-628	366
Muut muutokset	1	-	-6	-	1	6
Muut laajan tuloksen erät, verojen jälkeen	222	125	-80	-571	-808	166
Laaja tulos yhteensä	425	393	840	418	788	1 774
Laajan tuloksen jakautuminen						
Emoyhtiön omistajille	420	422	832	422	797	1 731
Määräysvallattomille omistajille	5	-29	8	-4	-9	43
	425	393	840	418	788	1 774
¹⁾ Josta Hafslund ASA:n omistamien REC:n osakkeiden käyvän arvon muutosta ml. muuntoerot	32	-90	4	-527	-667	353

LYHENNETTY KONSERNIN TASE

MEUR	Liite	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
VARAT				
Pitkäaikaiset varat				
Aineettomat hyödykkeet	12	365	427	395
Rakennukset, koneet ja kalusto	12	12 683	13 037	12 138
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	4, 13	2 194	2 331	2 112
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	16	588	561	566
Muut pitkäaikaiset sijoitukset		125	72	117
Laskennalliset verosaamiset		7	0	2
Johdannaisinstrumentit	6	319	242	445
Pitkäaikaiset korolliset saamiset		908	827	742
Pitkäaikaiset varat yhteensä		17 189	17 497	16 517
Lyhytaikaiset varat				
Vaihto-omaisuus		463	358	444
Johdannaisinstrumentit	6	380	368	761
Myyntisaamiset ja muut saamiset		712	1 144	1 235
Pankkitalletukset		395	516	588
Rahat ja pankkisaamiset		420	663	733
Likvidit varat	15	815	1 179	1 321
Lyhytaikaiset varat yhteensä		2 370	3 049	3 761
Varat yhteensä		19 559	20 546	20 278
OMA PÄÄOMA				
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma				
Osakepääoma	14	3 046	3 043	3 044
Ylikurssirahasto		73	73	73
Kertyneet voittovarot		4 281	4 263	4 312
Muut oman pääoman erät		496	200	525
Yhteensä		7 896	7 579	7 954
Määräysvallattomat omistajat		432	478	457
Oma pääoma yhteensä		8 328	8 057	8 411
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	15	6 531	6 776	6 520
Johdannaisinstrumentit	6	173	177	120
Laskennalliset verovelat		1 810	1 810	1 851
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	16	588	561	566
Eläkevaraukset ja muut varaukset		262	290	250
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		461	464	470
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		9 825	10 078	9 777
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Korollinen lyhytaikainen vieras pääoma	15	325	923	980
Johdannaisinstrumentit	6	266	331	126
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma		815	1 157	984
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		1 406	2 411	2 090
Vieras pääoma yhteensä		11 231	12 489	11 867
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä		19 559	20 546	20 278

LYHENNETTY LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarot	Muuntoerot	Kassavirta- suojauskset	Muut laajan tuloksen erät	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- yhtiöissä	Emoyhtiön omistajat	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
MEUR										
Oma pääoma 31.12.2008	3 044	73	4 888	-576	321	36	168	7 954	457	8 411
Kauden tulos			906					906	14	920
Muuntoerot				-59	-5		25	-39	7	-32
Kauden muut laajan tuloksen erät			-2		-3	-6	-24	-35	-13	-48
Laaja tulos yhteensä			904	-59	-8	-6	1	832	8	840
Osingonjako ¹⁾			-888					-888		-888
Osingonjako määräysvallattomille omistajille								0	-19	-19
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä			-4					-4	-14	-18
Käytetyt optio-oikeudet ²⁾	2		16			-16		2		2
Oma pääoma 30.9.2009	3 046	73	4 916	-635	313	14	169	7 896	432	8 328
Oma pääoma 31.12.2007	3 040	73	4 552	-21	-120	35	800	8 359	292	8 651
Kauden tulos			979					979	10	989
Muuntoerot				-40	-2		-36	-78	-13	-91
Kauden muut laajan tuloksen erät					3		-482	-479	-1	-480
Laaja tulos yhteensä			979	-40	1	0	-518	422	-4	418
Osingonjako ¹⁾			-1 198					-1 198		-1 198
Osingonjako määräysvallattomille omistajille								0	-20	-20
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä			-9			2		-7	210	203
Käytetyt optio-oikeudet	3							3		3
Oma pääoma 30.9.2008	3 043	73	4 324	-61	-119	37	282	7 579	478	8 057
Oma pääoma 31.12.2007	3 040	73	4 552	-21	-120	35	800	8 359	292	8 651
Tilikauden tulos			1 542					1 542	54	1 596
Muuntoerot				-555			-148	-703	-66	-769
Kauden muut laajan tuloksen erät					441	1	-484	-42	3	-39
Laaja tulos yhteensä			1 542	-555	441	1	-632	797	-9	788
Osingonjako ¹⁾			-1 198					-1 198		-1 198
Osingonjako määräysvallattomille omistajille								0	-18	-18
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä			-8					-8	192	184
Käytetyt optio-oikeudet	4							4		4
Oma pääoma 31.12.2008	3 044	73	4 888	-576	321	36	168	7 954	457	8 411

¹⁾ Katso liite 11 Osakekohtainen osinko.

²⁾ Viimeisen optio-ohjelman (2002B) merkintäajan päättymisen 1.5.2009 kirjanpitoikäisittelyn vaikutus omassa pääomassa.

Vuoden 2009 alussa on otettu käyttöön uudistettu IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen -standardi, katso liite 2 Laadintaperiaatteet. Konsernin oman pääoman muutoksista esitettävän laskelman muotoa on muutettu. Vertailukauden luvut on uudelleenluokiteltu uuden esittämistavan mukaisesti.

Muuntoerot *)

Muuntoerot vaikuttivat emoyhtiön omistajille kuuluvaan osuuteen omasta pääomasta -39 miljoonaa euroa vuoden 2009 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana. Muutos johtui pääosin heikentyneestä Venäjän ruplasta. Osa muuntoerosta syntyy, kun Hafslundin omistamat NOK määräiset RECin osakkeet arvostetaan käypään arvoon. Arvostuksen vaikutus +19 miljoonaa euroa näytetään yhdessä osakkuusyhtiöiden muiden laajan tuloksen erien kanssa.

Kassavirtasuojauskset

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus kassavirtasuojausten käyvän arvon muutoksista oli -8 miljoonaa euroa tammi-syyskuun 2009 aikana, liittyen lähinnä sähkön hinnan suojaamiseen. Kun sähkön hinta on korkeampi kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on negatiivinen.

*) Ulkomaisten tytäryhtiöiden tilinpäätöstiedot muunnetaan euroiksi käyttäen tuloslaskelman osalta keskiкурсia ja taseen osalta tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssiero, joka syntyy muunnosta euroiksi, kirjataan omaan pääomaan. Lisätietoja käytetyistä kurseista katso liite 8 Valuuttakurssit.

LYHENNETTY KONSERNIN KASSAVIRTALASKELMA

MEUR	Liite	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Liiketoiminnan kassavirta							
Liikevoitto ennen poistoja (Käyttökate)		414	532	1 634	1 735	2 478	2 377
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		31	-56	50	-38	-275	-187
Rahoituserät ja toteutuneet kurssierot		-51	-13	248	-93	233	574
Maksetut välittömät verot		-74	-79	-205	-279	-332	-258
Kassavirta ennen käyttöpääoman muutosta		320	384	1 727	1 325	2 104	2 506
Käyttöpääoman muutos		22	17	141	115	-102	-76
Liiketoiminnan kassavirta yhteensä		342	401	1 868	1 440	2 002	2 430
Investointien kassavirta							
Käyttöomaisuusinvestoinnit ¹⁾	4, 12	-228	-301	-579	-680	-1 018	-917
Hankitut tytäryhtiöosakkeet pl. hankittujen yhtiöiden rahavarat	7	-3	-442	-25	-1 206	-1 210	-29
Hankitut osakkuusyrittöosakkeet ²⁾	13	-1	0	-32	-8	-32	-56
Muiden osakkeiden hankinnat		-1	0	-2	-1	-1	-2
Käyttöomaisuuden myynnit		27	4	38	9	37	66
Myydyt tytäryhtiöosakkeet pl. myytyjen yhtiöiden rahavarat	7	-1	1	10	1	44	53
Myydyt osakkuusyrittöosakkeet	13	1	24	1	24	34	11
Muiden osakkeiden myynnit		0	0	1	0	0	1
Muiden sijoitusten muutos		-33	-28	-65	-78	-136	-123
Investointien kassavirta yhteensä		-239	-742	-653	-1 939	-2 282	-996
Kassavirta ennen rahoitusta		103	-341	1 215	-499	-280	1 434
Rahoituksen kassavirta							
Velkojen muutos		-722	257	-757	2 578	2 621	-714
Osingonjako yhtiön osakkeenomistajille		-	0	-888	-1 198	-1 198	-888
Muut rahoituserät		-4	-10	-12	-134	-103	19
Rahoituksen kassavirta yhteensä		-726	247	-1 657	1 246	1 320	-1 583
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos		-623	-94	-442	747	1 040	-149
Likvidit varat kauden alussa		1 440	1 247	1 321	427	427	1 179
Valuuttakurssierot likvideissa varoissa		-2	26	-64	5	-146	-215
Likvidit varat kauden lopussa		815	1 179	815	1 179	1 321	815

¹⁾ Maksamattomat investoinnit eivät sisälly käyttöomaisuusinvestointeihin. Aktivoidut vieraan pääoman kulut sisältyvät maksettuihin korkokuluihin.

²⁾ Ostetut osakkuusyhtiöosakkeet sisältävät osakeannin.

Nettovelan muutokset	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Nettovelka kauden alussa	6 004	6 254	6 179	4 466	4 466	6 520
Muuntoerot	107	-92	151	-94	-203	42
Käyttökate	414	532	1 634	1 735	2 478	2 377
Maksetut rahoituskulut ja verot sekä muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-94	-148	93	-410	-374	129
Käyttöpääoman muutos	22	17	141	115	-102	-76
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-228	-301	-579	-680	-1 018	-917
Yrityshankinnat	-5	-442	-59	-1 215	-1 243	-87
Yritysmyyynnit	27	29	50	34	115	131
Muutos korollisissa saamisissa	-33	-28	-65	-78	-136	-123
Osingot	-	-	-888	-1 198	-1 198	-888
Muut rahoitustoiminnot	-4	-10	-12	-134	-103	19
Nettokassavirta (- nettovelan kasvu)	99	-351	315	-1 831	-1 581	565
Lainat hankituissa yhtiöissä	-	-	-	272	272	-
Joukkovelkakirjojen käypien arvojen muutos ja arvostukset jaksotettuun hankintamenoön	29	7	26	45	63	44
Nettovelka kauden lopussa	6 041	6 520	6 041	6 520	6 179	6 041

TUNNUSLUVUT

MEUR	30.9.2009	30.6.2009	31.3.2009	31.12.2008	30.9.2008	30.6.2008	31.3.2008	Edelliset
								12 kk
Käyttökate, MEUR	1 634	1 220	721	2 478	1 735	1 203	720	2 377
Tulos/osake (laimentamaton), EUR	1,02	0,78	0,46	1,74	1,10	0,78	0,51	1,65
Sijoitettu pääoma, MEUR	15 184	15 347	17 404	15 911	15 756	15 593	16 868	15 184
Korollinen nettovelka, MEUR	6 041	6 004	5 634	6 179	6 520	6 254	5 228	N/A
Käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, MEUR	634	412	181	2 624	2 210	1 459	1 227	1 048
Käyttöomaisuusinvestoinnit, MEUR	571	352	150	1 108	716	408	175	963
Sijoitetun pääoman tuotto, % ¹⁾	11,4	13,1	14,5	15,0	13,7	14,6	17,3	13,2
Oman pääoman tuotto, % ¹⁾	14,6	17,4	19,6	18,7	15,7	17,2	21,0	18,6
Nettovelka/käyttökate ¹⁾	2,8	2,5	2,0	2,5	2,8	2,6	1,8	2,5
Korkokate	11,3	12,3	16,0	9,4	7,6	8,6	14,1	13,1
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman meno	9,5	10,5	12,9	8,6	7,1	8,1	13,8	10,9
Kassavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta/korollinen nettovelka, % ¹⁾	35,7	38,9	45,1	34	27,1	30,1	42,9	41,5
Velkaantumisaste, %	73	76	65	73	81	77	56	N/A
Oma pääoma/osake, EUR	8,89	8,42	9,34	8,96	8,49	8,08	9,53	N/A
Omavaraisuusaste, %	43	41	40	41	39	39	44	N/A
Henkilöstön lukumäärä	12 054	13 586	14 267	15 579	15 785	16 069	15 689	N/A
Henkilöstö keskimäärin	13 737	14 310	14 644	14 077	13 585	12 603	8 356	N/A
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, 1 000 osaketta	888 230	888 230	888 095	887 256	887 241	887 131	887 085	888 026
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	888 230	888 230	888 250	887 839	887 986	888 165	888 177	888 026
Rekisteröityjen osakkeiden määrä, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 166	887 638	887 517	887 191	887 123	N/A

¹⁾ Neljänneksen luvut on muutettu vastaamaan vuositason lukuja.
Tunnuslukujen laskentakaavat ovat liitteessä 24.

KONSERNIN LYHENNETYN OSAVUOSIKATSUKSEN LIITETIEDOT

1. LAADINTAPERUSTA

Konsernin lyhennetty osavuositarkastus on laadittu EU:ssa käytöön otettua kansainvälistä (IAS) 34 Osavuositarkastukset -standardia noudattaen. Osavuositarkastusta tulee lukea yhdessä vuoden 2008 tilinpäätöksen kanssa. Osavuositarkastus ei ole tilintarkastettu.

2. LAADINTAPERIAATTEET

Noudatetut laadintaperiaatteet ovat yhtenevät konsernin tilinpäätöksessä 2008 noudattamien periaatteiden kanssa lukuunottamatta alla listattuja muutoksia:

• IAS 23 (uudistettu) Vieraan pääoman menot
Uudistettu standardi edellyttää, että ehdot täyttävän hyödykkeen hankintamenojen sisällytetään välittömästi kyseisen hyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta johtuvat vieraan pääoman menot. Standardiin aiemmin sisällytetty vaihtoehto kirjata vieraan pääoman menot kuluksi on poistettu. Uudistetun standardin käyttöönotto on aiheuttanut Fortum -konsernissa konsernitiilinpäätöksen laatimisperiaatteiden tarkennuksia vieraan pääoman menojen aktivoinnin osalta. Fortum on sovellettu uudistettua standardia niihin ehdot täyttäviin hyödykkeisiin, joihin liittyvien vieraan pääoman menojen aktivointi alkaa standardin voimaantulopäivänä 1.1.2009 tai sen jälkeen. Muutoksella ei ollut olennaista vaikutusta katsauskauden tulokseen tai taloudelliseen asemaan.

• IAS 1 (uudistettu) Tilinpäätöksen esittäminen
Uudistettu standardi muuttaa lähinnä tuloslaskelman ja oman pääoman muutoksia kuvaavan laskelman esittämistä. Standardi edellyttää omistajien kanssa tehdyistä liiketoimista syntyneiden yhteisön oman pääoman muutosten esittämistä erillään muista oman pääoman muutoksista. Standardin käyttöönotolla ei ole vaikutusta Fortumin tulokseen tai taloudelliseen asemaan.

Edellisen vuoden vastaavan kauden vertailutieto on ilmoitettu sulkeissa.

3. KRIITTISET TILINPÄÄTÖSARVIOT JA HARKINNAT

Osavuositarkastuksen laatiminen edellyttää, että yhtiön johto tekee arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen sekä tuottojen ja kulujen määriin. Toteutuneet tulokset saattavat olla erilaisia näihin arvioihin verrattuna.

Tämän osavuositarkastuksen laatimisen yhteydessä johdon tekemät merkittävät konsernin laadintaperiaatteisiin ja keskeisiin epävarmuustekijöihin liittyvät arviot ovat samoja, joita sovellettiin vuositiilinpäätöksessä 2008.

4. TIEDOT LIKETOIMINTASEGMENTEITTÄIN

LIKEVAIHTO

MEUR	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Sähkönmyynti ilman välillisiä veroja	717	837	2 315	2 405	3 291	3 201
Lämmön myynti	160	196	887	858	1 298	1 327
Sähkön siirto	157	162	547	553	746	740
Muut myynnit	12	77	123	218	301	206
Yhteensä	1 046	1 272	3 872	4 034	5 636	5 474

LIKEVAIHTO SEGMENTEITTÄIN

MEUR	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Sähköntuotanto	587	718	1 917	2 156	2 892	2 653
- josta sisäistä	53	-79	196	-5	0	201
Lämpö	176	226	937	1 003	1 466	1 400
- josta sisäistä	2	-4	14	3	0	11
Sähkön siirto	168	171	573	583	789	779
- josta sisäistä	2	2	6	7	10	9
Markets	272	461	1 039	1 391	1 922	1 570
- josta sisäistä	9	61	39	127	177	89
Venäjä	109	140	429	292	489	626
- josta sisäistä	0	-	0	-	0	0
Muut	18	21	55	62	83	76
- josta sisäistä	18	20	53	61	82	74
Nord Pool netotus ¹⁾	-200	-465	-770	-1 260	-1 736	-1 246
Eliminoinnit	-84	0	-308	-193	-269	-384
Yhteensä	1 046	1 272	3 872	4 034	5 636	5 474

¹⁾ Tuntiperusteiset myynnit ja ostot Nord Poolilta netotetaan konsernitilillä ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

LIKEVOITTO SEGMENTEITTÄIN

MEUR	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Sähköntuotanto	278	438	1 005	1 129	1 599	1 475
Lämpö	-12	-15	140	152	307	295
Sähkön siirto	47	50	182	187	248	243
Markets	7	-17	3	-6	-35	-26
Venäjä	-22	-39	-33	-72	-91	-52
Muut	-12	-22	-37	-38	-65	-64
Yhteensä	286	395	1 260	1 352	1 963	1 871

VERTAILUKELPOINEN LIIKEVOITTO SEGMENTEITTÄIN

MEUR	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Sähköntuotanto	310	371	1 075	1 150	1 528	1 453
Lämpö	-14	-7	124	141	250	233
Sähkönsiirto	47	49	182	185	248	245
Markets	7	-8	11	-33	-33	11
Venäjä	-22	-39	-33	-72	-92	-53
Muut	-12	-13	-41	-34	-56	-63
Vertailukelpoinen liikevoitto	316	353	1 318	1 337	1 845	1 826
Kertaluonteiset erät	7	15	21	17	85	89
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-37	27	-79	-2	33	-44
Liikevoitto	286	395	1 260	1 352	1 963	1 871

KERTALUONTEISET ERÄT SEGMENTEITTÄIN

MEUR	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Sähköntuotanto	1	11	6	11	18	13
Lämpö	6	2	15	4	64	75
Sähkönsiirto	0	2	0	2	2	0
Markets	0	0	0	-	0	0
Venäjä	0	0	0	0	1	1
Muut	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	7	15	21	17	85	89

Kertaluonteiset erät sisältävät pääasiassa luovutusvoittoja ja -tappioita.

**MUUT VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT
SEGMENTEITTÄIN**

MEUR	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Sähköntuotanto ¹⁾	-33	56	-76	-32	53	9
Lämpö	-4	-10	1	7	-7	-13
Sähkönsiirto	0	-1	0	0	-2	-2
Markets	0	-9	-8	27	-2	-37
Venäjä	0	-	0	-	0	0
Muut	0	-9	4	-4	-9	-1
Yhteensä	-37	27	-79	-2	33	-44

¹⁾ Sisältää kirjanpitoikäistelyn vaikutukset, jotka johtuvat Fortumin osuudesta Valtion ydinjätehuoltorahastoon, yhteensä milj. euroa:

-5	10	-26	-7	-19	-38
----	----	-----	----	-----	-----

Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät sisältävät pääasiassa niiden tulevaisuuden rahavirtoja suojaavien johdannaisinstrumenttien vaikutuksen, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa IAS 39 mukaisesti. Sähköntuotanto -segmentti sisältää vaikutukset, jotka johtuvat Fortumin osuudesta Valtion ydinjätehuoltorahastoon, jossa IFRIC 5 tulkinnan mukaisesti taseen varat eivät voi ylittää niihin liittyviä taseeseen kirjattuja velkoja.

POISTOT JA ARVONALENTUMISET SEGMENTEITTÄIN

MEUR	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Sähköntuotanto	24	24	69	73	97	93
Lämpö	41	45	117	128	169	158
Sähkönsiirto	42	41	122	124	165	163
Markets	1	2	4	6	7	5
Venäjä	18	23	55	45	67	77
Muut	2	2	7	7	10	10
Yhteensä	128	137	374	383	515	506

OSUUS OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYSTEN TULOKSESTA SEGMENTEITTÄIN

MEUR	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Sähköntuotanto ^{1), 2)}	-9	-6	-20	-13	26	19
Lämpö	6	0	18	8	12	22
Sähkönsiirto	-1	2	8	13	16	11
Markets	0	4	1	5	5	1
Venäjä	1	1	6	19	19	6
Muut	6	7	-14	46	48	-12
Yhteensä	3	8	-1	78	126	47

¹⁾ Sisältää kirjanpitoikäistelyn vaikutukset, jotka johtuvat Fortumin osakkuusyritysten osuuksista suomalaisissa ja ruotsalaisissa ydinjätehuoltorahastoissa, yhteensä milj. euroa:

1	2	-5	-5	9	9
---	---	----	----	---	---

²⁾ Suurin osa Sähköntuotanto -segmentin osakkuusyrityistä on tuotantoyhtiöitä, joilta Fortum ostaa sähköä omakustannushintaan, johon sisältyvät korot ja välittömät verot.

OSUDET OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYKSISSÄ SEGMENTEITTÄIN

MEUR	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Sähköntuotanto	878	775	818
Lämpö	173	155	160
Sähkönsiirto	226	232	210
Markets	12	12	12
Venäjä	404	477	429
Muut	501	680	483
Yhteensä	2 194	2 331	2 112

**INVESTOINNIT KÄYTTÖMAISUUTEEN
SEGMENTEITTÄIN**

	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Sähköntuotanto	20	35	64	85	134	113
Lämpö	91	95	258	264	408	402
Sähkönsiirto ¹⁾	48	70	127	203	296	220
Markets	0	0	1	3	3	1
Venäjä	58	107	117	152	256	221
Muut	2	1	4	9	11	6
Yhteensä	219	308	571	716	1 108	963
Josta aktivoituja vieraan pääoman menoja	7	7	21	14	21	28

¹⁾ Vähennys johtuu pääasiassa uusien automaattisesti luettavien mittareiden asennustöiden valmistumisesta Ruotsin jakelualueelle

BRUTTOINVESTOINNIT OSAKKEISIIN SEGMENTEITTÄIN

MEUR	III/2009	III/2008	I-III/2009	I-III/2008	2008	Edelliset 12 kk
Sähköntuotanto	0	0	56	0	0	56
Lämpö	0	1	0	23	23	0
Sähkönsiirto	3	0	3	0	0	3
Markets	0	0	0	0	0	0
Venäjä	0	441	3	1 470	1 492	25
Muut	0	1	1	1	1	1
Yhteensä	3	443	63	1 494	1 516	85

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana koostuvat pääosin tammikuussa 2009 hankituista Hafslund Infratek ASA:n osakkeista ja Teollisuuden Voima Oyj:lle (TVO) annettavasta osakepääoman lisäyksestä. Katso liite 13.

SIDOTTU PÄÄOMA SEGMENTEITTÄIN

MEUR	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Sähköntuotanto	5 527	5 396	5 331
Lämpö	3 655	3 595	3 468
Sähkönsiirto	3 248	3 265	3 032
Markets	85	229	188
Venäjä	2 098	2 420	2 205
Muut	338	823	796
Yhteensä	14 951	15 728	15 020

SIDOTUN PÄÄOMAN TUOTTO SEGMENTEITTÄIN

	Edelliset 12 kk	31.12.2008
%		
Sähköntuotanto	27,6	29,6
Lämpö	8,9	8,9
Sähkönsiirto	8,1	8,1
Markets	-17,0	-14,0
Venäjä	-2,1	-3,7
Muut	-12,3	-1,8

**VERTAILUKELPOINEN SIDOTUN PÄÄOMAN TUOTTO
SEGMENTEITTÄIN**

%	Edelliset 12 kk	31.12.2008
Sähköntuotanto	27,2	28,0
Lämpö	7,2	7,3
Sähkönsiirto	8,1	8,2
Markets	9,3	-15,3
Venäjä	-2,1	-3,8
Muut	-19,7	-1,7

Sidotun pääoman tuotto on laskettu jakamalla vuotuisen liikevoiton ja 'Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta' -erän summa keskimääräisellä sidotulla pääomalla. Keskimääräinen sidottu pääoma on laskettu käyttämällä avaavan taseen ja kunkin neljänneksen lopun arvoja.

VARAT SEGMENTEITTÄIN

MEUR	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Sähköntuotanto	6 018	6 032	5 732
Lämpö	4 000	3 949	3 923
Sähkönsiirto	3 692	3 766	3 546
Markets	521	631	663
Venäjä	2 356	2 691	2 476
Muut	625	927	997
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	17 212	17 996	17 337
Korolliset saamiset	913	826	799
Laskennalliset verosaamiset	7	0	2
Muut varat	612	545	819
Likvidit varat	815	1 179	1 321
Varat yhteensä	19 559	20 546	20 278

VIERAS PÄÄOMA SEGMENTEITTÄIN

MEUR	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Sähköntuotanto	491	636	401
Lämpö	345	354	455
Sähkönsiirto	444	501	514
Markets	436	402	475
Venäjä	258	271	271
Muut	287	104	201
Sidottuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma	2 261	2 268	2 317
Laskennalliset verovelat	1 810	1 810	1 851
Muu vieras pääoma	304	712	199
Sijoitettuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma	4 375	4 790	4 367
Korollinen vieras pääoma	6 856	7 699	7 500
Oma pääoma	8 328	8 057	8 411
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä	19 559	20 546	20 278

Muut varat ja muu vieras pääoma, jotka eivät sisälly sidottuun pääomaan segmentteittäin sisältävät pääasiassa tuloverosaamiset ja -velat, jaksotetut korkokulut sekä suojauksista ja korkojohdannaisista, joihin sovelletaan suojauslaskentaa, johtuvat saamiset ja velat.

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ

	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Sähköntuotanto	3 285	3 564	3 520
Lämpö	2 121	2 486	2 318
Sähkönsiirto	1 154	1 336	1 336
Markets	638	629	635
Venäjä	4 333	7 254	7 262
Muut	523	516	508
Yhteensä	12 054	15 785	15 579

Henkilöstön väheneminen kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 2009 johtuu pääasiassa joidenkin infrastruktuuri-toimintojen ulkoistamisesta Sähköntuotanto -segmentin palveluliiketoimintayksikössä ja Sähkönsiirto -segmentissä Hafslund Infratek ASA:lle vuoden alussa sekä Venäjä -segmentissä tapahtuneista uudelleenjärjestelyistä. Konsernin sisällä osa OAO Fortumin (entinen TGC-10) henkilöstöstä siirrettiin ensimmäisen neljänneksen 2009 aikana Sähköntuotanto -segmentin palveluliiketoimintayksikköön.

HENKILÖSTÖ KESKIMÄÄRIN

	I-III/2009	I-III/2008	2008
Sähköntuotanto	3 442	3 606	3 591
Lämpö	2 210	2 423	2 422
Sähkönsiirto	1 188	1 189	1 222
Markets	633	804	766
Venäjä	5 740	5 052	5 566
Muut	524	511	510
Yhteensä	13 737	13 585	14 077

Henkilöstö keskimäärin lasketaan käyttäen koko raportointikauden kuukausittaisia keskiarvoja.

5. LIIKETOIMINTASEGMENTTITIEDOT NELJÄNNEKSITTÄIN

Lisätietoja vuosineljänneksittään on saatavissa Fortumin www-sivuilta www.fortum.fi (Fortum yrityksenä/sijoittajat/taloudellista tietoa).

LIKEVAIHTO NELJÄNNEKSITTÄIN

MEUR	III/2009	II/2009	I/2009	IV/2008	III/2008	II/2008	I/2008
Sähköntuotanto	587	625	705	736	718	721	717
- josta sisäistä	53	64	79	5	-79	21	53
Lämpö	176	248	513	463	226	284	493
- josta sisäistä	2	3	9	-3	-4	-	7
Sähkönsiirto	168	176	229	206	171	180	232
- josta sisäistä	2	3	1	3	2	2	3
Markets	272	298	469	531	461	411	519
- josta sisäistä	9	8	22	50	61	34	32
Venäjä	109	136	184	197	140	152	-
- josta sisäistä	0	0	0	-	-	-	-
Muut	18	19	18	21	21	21	20
- josta sisäistä	18	18	17	21	20	21	20
Nord Pool netotus	-200	-212	-358	-476	-465	-369	-426
Eliminoinnit	-84	-96	-128	-76	0	-78	-115
Yhteensä	1 046	1 194	1 632	1 602	1 272	1 322	1 440

LIKEVOITTO NELJÄNNEKSITTÄIN

MEUR	III/2009	II/2009	I/2009	IV/2008	III/2008	II/2008	I/2008
Sähköntuotanto	278	304	423	470	438	260	431
Lämpö	-12	39	113	155	-15	37	130
Sähkönsiirto	47	54	81	61	50	51	86
Markets	7	7	-11	-29	-17	31	-20
Venäjä	-22	-16	5	-19	-39	-33	-
Muut	-12	-13	-12	-27	-22	2	-18
Yhteensä	286	375	599	611	395	348	609

VERTAILUKELPOINEN LIKEVOITTO NELJÄNNEKSITTÄIN

MEUR	III/2009	II/2009	I/2009	IV/2008	III/2008	II/2008	I/2008
Sähköntuotanto	310	346	419	378	371	384	395
Lämpö	-14	26	112	109	-7	27	121
Sähkönsiirto	47	54	81	63	49	49	87
Markets	7	6	-2	0	-8	-15	-10
Venäjä	-22	-16	5	-20	-39	-33	-
Muut	-12	-16	-13	-22	-13	-9	-12
Yhteensä	316	400	602	508	353	403	581

KERTALUONTEISET ERÄT NELJÄNNEKSITTÄIN

MEUR	III/2009	II/2009	I/2009	IV/2008	III/2008	II/2008	I/2008
Sähköntuotanto	1	1	4	7	11	0	0
Lämpö	6	9	0	60	2	0	2
Sähkönsiirto	0	0	0	0	2	0	0
Markets	0	0	0	-	0	0	-
Venäjä	0	0	0	1	0	-	-
Muut	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	7	10	4	68	15	0	2

MUUT VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT NELJÄNNEKSITTÄIN

MEUR	III/2009	II/2009	I/2009	IV/2008	III/2008	II/2008	I/2008
Sähköntuotanto ¹⁾	-33	-43	0	85	56	-124	36
Lämpö	-4	4	1	-14	-10	10	7
Sähkönsiirto	0	0	0	-2	-1	2	-1
Markets	0	1	-9	-29	-9	46	-10
Venäjä	0	0	-	-	-	-	-
Muut	0	3	1	-5	-9	11	-6
Yhteensä	-37	-35	-7	35	27	-55	26

¹⁾ Sisältää kirjanpitoikäistelyn vaikutukset, jotka johtuvat Fortumin osuudesta Valtion ydinjätehuoltoraastoon, yhteensä miljoonaa euroa:

	-5	-10	-11	-12	10	-8	-9
--	----	-----	-----	-----	----	----	----

6. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Konsernin riskienhallinnan periaatteisiin ei ole tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet ovat yhdenmukaisia vuoden 2008 konsernin vuosikertomuksessa esitettyjen tietojen kanssa.

Alla olevat taulukot esittävät konsernin suojauslaskennassa käytettävien johdannaissopimusten nimellisarvon tai määrän ja käyvän nettoarvon.

JOHDANNAISET

MEUR	30.9.2009		30.9.2008		31.12.2008	
	Nimellis- arvo	Käypä nettoarvo	Nimellis- arvo	Käypä nettoarvo	Nimellis- arvo	Käypä nettoarvo
Korko- ja valuuttajohdannaiset	MEUR	MEUR	MEUR	MEUR	MEUR	MEUR
Koronvaihtosopimukset	3 437	41	3 049	-6	2 993	-12
Valuuttatermiinit	5 621	-166	4 898	157	4 521	370
Korkotermiinit	49	0	357	0	230	0
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset	1 452	62	2 740	150	2 240	218
Sähköjohdannaiset	Määrä	Käypä nettoarvo	Määrä	Käypä nettoarvo	Määrä	Käypä nettoarvo
	TWh	MEUR	TWh	MEUR	TWh	MEUR
Myyntisopimukset	165	1 554	147	-850	165	2 102
Ostosopimukset	109	-1 205	118	649	123	-1 692
Ostetut optiot	11	-21	5	3	2	0
Asetetut optiot	13	4	9	-8	4	-14
Öljyjohdannaiset	Määrä	Käypä nettoarvo	Määrä	Käypä nettoarvo	Määrä	Käypä nettoarvo
	1000 bbl	MEUR	1000 bbl	MEUR	1000 bbl	MEUR
Myyntisopimukset ja -termiinit	730	2	852	-8	1 047	-14
Ostosopimukset ja -termiinit	952	-3	882	10	1 230	11
Hiiijohdannaiset	Määrä	Käypä nettoarvo	Määrä	Käypä nettoarvo	Määrä	Käypä nettoarvo
	kt	MEUR	kt	MEUR	kt	MEUR
Myyntisopimukset	825	2	345	-3	276	7
Ostosopimukset	1 329	-11	740	8	641	-16
CO2 päästöoikeusjohdannaiset	Määrä	Käypä nettoarvo	Määrä	Käypä nettoarvo	Määrä	Käypä nettoarvo
	ktCO2	MEUR	ktCO2	MEUR	ktCO2	MEUR
Myyntisopimukset	2 269	5	5 099	-12	592	4
Ostosopimukset	2 250	-5	5 119	13	592	-4
Osakejohdannaiset	Nimellis- arvo	Käypä nettoarvo	Nimellis- arvo	Käypä nettoarvo	Nimellis- arvo	Käypä nettoarvo
	MEUR	MEUR	MEUR	MEUR	MEUR	MEUR
Osaketermiinit ¹⁾	24	19	35	38	35	24

¹⁾ Käteisvaroina toteutettavia osaketermiinejä käytetään Fortum -konsernin osakekannustinohjelman suojaukseen.

7. YRITYSHANKINNAT JA -MYYNIT

Vuoden 2009 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana tehdyt sijoitukset tytäryhtiöosakkeisiin oli 5 (1 485) miljoonaa euroa. Kesäkuun 2009 aikana OAO Fortum lunasti osakkeita, noin 0,2 %, takaisinosto-ohjelman puitteissa. Syyskuun 2009 lopussa, Fortumin omistusosuus OAO Fortumissa oli 94,4 % sisältäen omat osakkeet ja OAO Fortumin sataprosenttisesti omistamien tytäryhtiöiden hallussa olevat osakkeet.

OAO Fortumin lopullisen hankintahinnan kohdentaminen

Alkuperäinen 31.3.2008 tehty hankintameno-laskelma on saatettu loppuun vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen aikana kuten IFRS sallii. Olennaisia muutoksia ei ole tehty vuoden 2008 tilinpäätöksessä julkaisuun tietoihin verrattuna. Alkuperäinen ruplissa tehty hankintameno-laskelma on käännetty euroiksi käyttäen hankintapäivän valuuttakursssia. Vuoden 2008 aikana lunastetut osakkeet eivät sisälly kokonaisvastikkeeseen alla olevassa taulukossa.

MEUR		OAO Fortum	
Vastikkeen muodostuminen			
Maksettu rahana			2 533
Hankinnalle kohdistettavat välittömät kulut			8
Kokonaisvastike			2 541
Hankittujen nettovarojen käypä arvo			2 211
Muuntoerot			-9
Liikearvo			339
	Hankitun omaisuuden kirjanpitoarvo	Käypien arvojen kohdistukset	Yhteensä
Hankittujen nettovarojen käypä arvo			
Rahavarat	1 321		1 321
Rakennukset, koneet ja kalusto	625	1 005	1 630
Muut varat	182		182
Koroton vieras pääoma	-107	-388	-495
Korollinen vieras pääoma	-272		-272
Hankitut nettovarot	1 749	617	2 366
Hankittu vähemmistöosuus	-117	-38	-155
Yhteensä	1 632	579	2 211
Bruttoinvestointi OAO Fortumiin			
Rahana suoritettu vastike			2 541
Rahavarat hankituissa tytäryrityksissä			1 321
Hankinnan rahavirta			1 220
Korollinen velka hankituissa tytäryrityksissä			272
Yhteensä			1 492

Myyntit

Tammikuussa 2009 Fortum ja norjalainen Hafslund Infratek ASA yhdistivät infrastruktuurin rakentamis- ja kunnossapito- ja liiketoimintansa Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa. Transaktiossa Fortum sai 33 % omistusosuuden uudesta yhdistetystä yhtiöstä. Lisätietoa liitteessä 13.

8. VALUUTTAKURSSIT

Kauden lopun valuuttakurssit perustuvat Euroopan keskuspankin julkaisemiin tilinpäätöshetken kursseihin. Keskimääräinen valuuttakurssi on laskettu kunkin kuukauden lopun Euroopan keskuspankin kurssien ja edellisen vuoden viimeisen päivän kurssien keskiarvona.

Keskeisimmät Fortum -konsernissa käytetyt kurssit ovat:

Keskimääräinen valuuttakurssi	1-9/2009	1-6/2009	1-3/2009	1-12/2008	1-9/2008	1-6/2008	1-3/2008
Ruotsi (SEK)	10,6830	10,8633	10,9679	9,6647	9,4559	9,4088	9,4265
Norja (NOK)	8,8817	9,0049	9,1034	8,2605	8,0187	7,9843	7,9998
Puola (PLN)	4,3827	4,4764	4,5018	3,5328	3,4402	3,4926	3,5676
Venäjä (RUB)	44,2745	44,1087	44,3928	36,6905	36,5670	36,6348	36,4660
Kauden lopun valuuttakurssi	30.9.2009	30.6.2009	31.3.2009	31.12.2008	30.9.2008	30.6.2008	31.3.2008
Ruotsi (SEK)	10,2320	10,8125	10,9400	10,8700	9,7943	9,4703	9,3970
Norja (NOK)	8,4600	9,0180	8,8900	9,7500	8,3330	8,0090	8,0510
Puola (PLN)	4,2295	4,4520	4,6885	4,1535	3,3967	3,3513	3,5220
Venäjä (RUB)	43,9800	43,8810	45,0320	41,2830	36,4095	36,9477	37,1130

9. TULOVEROT

Tuloslaskelman mukainen verokanta katsauskaudella oli 18,7 % (20,6 %). Kauden verokanta on matalampi vuoden 2008 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna johtuen pääasiassa alemmasta verokannasta Ruotsissa ja Venäjällä.

Osavuosijakson tuloverot merkitään tuloslaskelmaan käyttäen verokantaa, jota sovellettaisiin vuoden odotettuun kokonaistulokseen.

Tuloslaskelman verokantaa vaikuttaa aina se, että osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta lasketaan verojen jälkeen. Laskennallinen verokanta, josta on vähennetty osakkuus-yhteisyritysten osuudet tuloksesta, oli 18,6 % (22,0 %). Verokantaa vaikuttaa alennetut yhtiöverokannat Ruotsissa ja Venäjällä.

Vuoden 2008 verokanta, lukuun ottamatta verokantojen muutosten vaikutusta, verovapaita myyntivoittoja sekä osuuksia osakkuusyritysten voitosta, oli 22,1 %.

10. OSAKEKOHTAINEN TULOS

Laskelma laimentamattomasta ja laimennetusta osakekohtaisesta tuloksesta perustuu alla oleviin lukuihin

	I-III/2009	I-III/2008	2008
Tuotot (MEUR):			
Emoyhtiön omistajille kuuluva voitto	906	979	1 542
Osakkeiden lukumäärä (1000 kpl):			
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä osakekohtaista tulosta laskettaessa	888 230	887 241	887 256
Optioiden laimennusvaikutus	-	745	583
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä laimennettua osakekohtaista tulosta laskettaessa	888 230	887 986	887 839

11. OSAKEKOHTAINEN OSINKO

Yhtiökokous päätti 7.4.2009 jakaa osinkoa tilikaudelta 2008 1,00 euroa osaketta kohti, yhteensä 888 miljoonaa euroa perustuen rekisteröityjen osakkeiden määrään 14.4.2009. Osingot maksettiin 21.4.2009.

Yhtiökokous päätti 1.4.2008 jakaa osinkoa tilikaudelta 2007 1,35 euroa osaketta kohti. Tästä osingosta 0,77 euroa osakkeelta maksettiin konsernin tuloksesta ilman kertaluonteis eriä. Lisäksi yhtiökokous päätti jakaa 0,58 euron suuruisen lisäosion osakkeelta yhtiön pääomarakenteen ohjaamiseksi kohti sovitua tavoitetasoa. Kokonaisosion määrä, 1 198 miljoonaa euroa, perustui rekisteröityjen osakkeiden määrään 4.4.2008. Osingot maksettiin 11.4.2008.

12. AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOS

MEUR	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Kirjanpitoarvo kauden alussa	12 533	11 428	11 428
Lisäykset tytäryritysten hankintojen kautta	1	1 999	1 980
Käyttöomaisuusinvestoinnit	571	716	1 108
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	2	21	22
Päästöoikeuksien muutokset	-12	-	14
Vähennykset	-23	-4	-14
Poistot ja arvonalentumiset	-374	-383	-515
Vähennykset tytäryritysten myyntien kautta	-5	-	-31
Muuntoerot ja muut muutokset	355	-313	-1 459
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	13 048	13 464	12 533
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden lopussa	280	338	298
Muuntoerokirjausten vaikutus liikearvon määrään	-18	-4	-43

13. MUUTOKSET OSUUKSISSA OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYKSISSÄ

MEUR	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Kirjanpitoarvo kauden alussa	2 112	2 853	2 853
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-1	78	126
Hankinnat	32	7	7
Osakeannit ja muut sijoitukset	25	1	1
Lisäykset tytäryritysten hankintojen kautta	-	27	36
Uudelleenluokittelut	-6	-1	-3
Myyntit	0	-12	-13
Saadut osingot	-23	-50	-51
Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät	1	-518	-628
Muuntoerot	54	-54	-216
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	2 194	2 331	2 112

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

Vuoden kolmannen neljänneksen osuus osakkuusyritysten tuloksesta oli 3 (8) miljoonaa euroa, sisältäen Fortumin osuuden osakkuusyrityksen Hafslund ASA:n tuloksesta 6 (7) miljoonaa euroa. Osuus osakkuusyritysten tuloksesta tammi-syyskuun 2009 aikana oli -1 (78) miljoonaa euroa. Fortumin osuus osakkuusyritysten tuloksesta vuonna 2008 oli 126 miljoonaa euroa, josta Hafslundin osuus oli 48 miljoonaa euroa. Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti Hafslundin osakkuusyritystulos on sisällytetty konsernin lukuihin Hafslundin edellisen neljänneksen tietoihin perustuen, sillä päivitettyjä osavuosikatsauksia ei yleensä ole käytettävissä.

Vuoden kolmannen neljänneksen osuus osakkuusyritysten tuloksesta sisälsi 5 (18) miljoonaa euroa Fortumin osuuden osakkuusyrityksen TGC-1:n tuloksesta. Osuus yhtiön tuloksesta lasketaan kerran vuodessa toisen neljänneksen aikana perustuen edeltävän vuoden julkistettuun IFRS-tilinpäätökseen.

Hankinnat ja osakeannit

Fortum ja norjalainen Hafslund Infratek ASA yhdistivät infrastruktuurin rakentamis- ja kunnossapitoliketoimintansa Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa vuoden 2009 alussa. Transaktiossa Fortum sai uusia osakkeita Hafslund ASA:ssa ja 33 % omistusosuuden uudesta yhdistetystä yhtiöstä.

Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) varsinaisen yhtiökokous päätti nostaa yhtiön osakepääomaa 100 miljoonaa euroa, josta Fortumin osuus on 25 miljoonaa euroa. Lisäsijoitus kirjattiin vuoden 2009 toisella neljänneksellä.

Saadut osingot

Vuoden 2009 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum sai yhteensä 23 (50) miljoonaa euroa osinkoa osakkuusyrityksiltä, josta 17 (25) miljoonaa euroa saatiin Hafslundilta.

Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät

Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät koostuvat pääosin Hafslundin omistamien REC:n osakkeiden käyvän arvon muutoksesta. Vuoden kolmannella neljänneksellä REC:n osakkeiden käyvän arvon muutos oli 32 (-90) miljoonaa euroa ja käyvän arvon muutos vuoden alusta 4 (-527) miljoonaa euroa. Käyvän arvon muutosten kumulatiivinen vaikutus Fortumin omaan pääomaan syyskuun lopussa 2009 oli 130 miljoonaa euroa perustuen Hafslundin ilmoittamiin jäljellä oleviin osakkeisiin. Tähän sisältyy 32 miljoonan euron kasvu vuoden 2009 kolmannella neljänneksellä.

14. OSAKEPÄÄOMA

MEUR	Osakkeiden määrä	Osakepää-	Osakkeiden määrä	Osakepää-oma	Osakkeiden määrä	Osakepää-oma
	30.9.2009	oma 30.9.2009	30.9.2008	30.9.2008	31.12.2008	31.12.2008
Rekisteröidyt osakkeet 1.1.	887 638 080	3 044	886 683 058	3 040	886 683 058	3 040
Optioilla merkityt ja rekisteröidyt osakkeet raportointikauden lopussa	728 965	2	834 372	3	955 022	4
Rekisteröidyt osakkeet raportointikauden lopussa	888 367 045	3 046	887 517 430	3 043	887 638 080	3 044
Rekisteröimättömät osakkeet	-	-	3 000	-	56 000	-

Syyskuun 2009 lopussa ei ole jäljellä käyttämättömiä optio-oikeuksia.

15. KOROLLINEN VIERAS PÄÄOMA

Ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum laski liikkeelle kaksi 750 miljoonan euron joukkovelkakirjalainaa Fortumin EMTN (Euro Medium Term Note) -ohjelman puitteissa. Valtion ydinjätehuolto-rahaston jällelainausta nostettiin 66 miljoonalla eurolla 774 miljoonaan euroon. Ensimmäisen neljänneksen aikana maksettiin takaisin 300 miljoonaa euroa 1,5 miljardin euron viiden vuoden luottolimitististä ja OAO Fortumin 5 miljardin ruplan joukkovelkakirjalainaa (12 miljoonaa euroa).

Toisen neljänneksen aikana Fortum sopi kolme merkittävää pitkäaikaista rahoitustransaktiota. Kaksi 500 miljoonan norjan kruunumääräistä erillislainaa (Private Placement), jotka erääntyvät vuosina 2014 ja 2017 (yhteensä 110 miljoonaa euroa), sekä kaksi muuta lainaa; Keskinäisen Vakuutusyhtiö Varman kanssa 10 vuoden ja 240 miljoonan euro lainan ja Euroopan Investointipankilta 10 vuoden ja 250 miljoonan euron lainan. Nämä rahoitusjärjestelyt käytetään rahoittamaan Fortumin investioitohjelmaa sekä konsernin yleisiin tarpeisiin.

Toisen kvartaalin aikana Fortum Oyj maksoi takaisin 2006 liikkeelle lasketun 2 500 miljoonan ruotsin kruunumääräisen (231 miljoonaa euroa) joukkovelkakirjalainan sekä lyhensi 1 miljardin kolmen vuoden 2 miljardin euron pankkilainasta ja maksoi takaisin kaikki nostetut erät (300 miljoonaa euroa) 1,5 miljardin euron viiden vuoden luottolimitististä. Molemmat lainat otettiin maaliskuussa 2008, OAO Fortum (TGC-10) hankinnan yhteydessä. Kesäkuussa OAO Fortum maksoi takaisin 2 937 miljoonaa ruplaa (67 miljoonaa euroa) paikallisesta joukkovelkakirjalainasta.

Kolmannen neljänneksen aikana Fortum Oyj lyhensi kaksi kertaa kolmen vuoden 2 miljardin euron pankkilainaa, lyhennykset olivat 400 miljoonaa euroa ja 250 miljoonaa euroa. Kaikkien lyhennysten jälkeen 2 miljardin euron pankkilainaa on jäljellä 350 miljoonaa euroa. Konsernissa ei tehty uusia huomattavia rahoitustapahtumia kolmannen neljänneksen aikana.

Fortum käyttää rahoituksessaan myös lyhytaikaista velkaa laskemalla liikkeelle yritystodistuksia Suomen ja Ruotsin markkinoilla. Liikkeelle laskettujen yritystodistusten määrä oli kolmannen neljänneksen lopussa 235 miljoonaa euroa.

Kolmannen vuosineljänneksen aikana raportoitu korollinen velka väheni 588 miljoonaa euroa 7 444 miljoonasta eurosta 6 856 miljoonaan euroon. Likvidit varat väheni 625 miljoonaa euroa 1 440 miljoonasta eurosta 815 miljoonaan euroon sisältäen 703 miljoonaa euroa rahaa ja pankkisaamia OAO Fortumissa.

Fortum on osakkaana ydinvoimaa tuottavassa Teollisuuden Voima Oyj:ssä (TVO), joka toimii kahdella reaktorilla Olkiluodossa, Suomessa. TVO on rakentamassa kolmatta reaktoria, Olkiluoto 3, jonka on suunniteltu aloittavan toimintansa vuonna 2012. Maaliskuun lopussa, TVO:n osakkeenomistajat allekirjoittivat 300 miljoonan euron osakaslainasitoumuksen TVO:lle. Sitoumus on käytettävissä vuoden 2013 loppuun asti. Fortumin osuus sitoumuksista on korkeintaan 75 miljoonaa euroa.

Osingot vuonna 2009 (888 miljoonaa euroa) ja vuonna 2008 (1 198 miljoonaa euroa) maksettiin molempina vuosina toisella neljänneksellä.

16. YDINVOIMAAN LIITTYVÄT VARAT JA VELA1

MEUR	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Taseeseen sisältyvät erät:			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	588	561	566
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	588	561	566
Lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta:			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergialain mukaan	895	816	895
Rahastotavoite	767	698	767
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	767	698	728

Ydinvoimaan liittyvät varaukset

Fortum on toimittanut Työ- ja elinkeinoministeriölle vuotuisen esityksen Loviisan ydinvoimalaitoksen ydinjätehuoltovastuusta. Suomen ydinenergialain mukaisesti lasketun vastuun määrään päättää Työ- ja elinkeinoministeriö tammikuun 2010 loppuun mennessä. Esitys perustuu vuosittain päivitettävään kustannustennusteeseen, sekä joka kolmas vuosi tehtävään uuteen tekniseen suunnitelmaan. Tekninen suunnitelma päivitettiin edellisen kerran vuonna 2007. Lain mukainen vastuu 30.9.2009, joka perustuu Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen ja on laskettu ydinenergialain mukaisesti, oli 895 miljoonaa euroa. Lain mukainen vastuu vuoden 2009 lopussa, perustuen Työ- ja elinkeinoministeriön annettuun ehdotukseen, on 913 miljoonaa euroa.

Taseeseen kirjattu ydinjätehuoltovastuu perustuu kassavirtaan tulevaisuuden kustannuksista, jotka pohjautuvat samoihin selvityksiin kuin lainmukainen vastuu. Ydinvoimavaruksen käypä arvo, joka on laskettu IAS37:n mukaisesti, on kasvanut 27 miljoonalla eurolla edellisen vuoden lopun arvosta, ja se oli yhteensä 588 miljoonaa euroa 30.9.2009. Suurin syy lainmukaisen vastuun ja taseeseen kirjatun varauksen välillä on se, että lainmukaista vastuuta ei diskontata nykyarvoon.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Viranomaiset päättävät vuotuisen rahastotavoitteen ja lainmukaisen vastuun määrän vuosittain tammikuussa. Fortum suorittaa ydinjätehuoltomaksuja Valtion ydinjätehuoltorahastoon kyseessä olevien päätösten mukaisesti. Rahastotavoite, joka vastaa uutta lainmukaista vastuuta ja päätettyä ydinjätehuoltorahaston maksujen jaksottamista on yhteensä 767 miljoonaa euroa. Rahastossa on IFRS:n näkökulmasta 179 miljoonan euron ylijäämä, koska Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta oli 767 miljoonaa euroa 30.7.2009, kun taas rahasto-osuuden tasearvo oli 588 miljoonaa euroa.

Vaikutukset vertailukelpoiseen liikevoittoon sekä liikevoittoon

Sähköntuotanto -segmentin liikevoittoon vaikuttaa Fortumin laskentaperiaatteiden mukaisesti Valtion ydinjätehuoltorahaston käsittelystä syntyvät erät, sillä Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy yllärahoitettuna IFRS:n näkökulmasta, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon, kun varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus kirjataan liikevoittoon aina, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin varauksen kasvu. Edellämainittua kirjausta ei sisällytetä Fortumin vertailukelpoiseen liikevoittoon, katso 'muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät', liite 4. Fortum kirjasi tästä johtuen kolmannen neljänneksen tulokseen -5 miljoonan euron vaikutuksen. Viime vuonna vastaava luku kolmannella neljänneksellä oli +10 miljoonaa euroa. Kumulatiivinen vaikutus 2009 oli -26 miljoonaa euroa ja vastaavasti -7 miljoonaa euroa vuonna 2008.

Osakkuusyhtiöt

Fortumilla on vähemmistöosuuksia suomalaisissa ja ruotsalaisissa ydinvoimaa tuottavissa osakkuusyhtiöissä. Fortum on näiden yhtiöiden osalta käsitellyt osuutensa ydinvoimaan liittyvien varojen ja velkojen vaikutuksista laatimisperiaatteidensa mukaisesti.

17. PANTATUT VARAT

MEUR	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Omasta puolesta annetut			
Lainat			
Pantit	286	231	229
Kiinteistökiinnitykset	137	138	137
Muut sitoumukset			
Kiinteistökiinnitykset	220	206	206
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annetut			
Pantit ja kiinteistökiinnitykset	2	3	2

Lainojen vakuudeksi pantatut varat

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta. Ensimmäisellä neljänneksellä Fortum on nostanut lisää lainaa rahastolta (katso liite 15) ja pantannut vastaavasti lisää Kemijoki Oy:n osakkeita. Pantattujen osakkeiden tasearvo oli 263 miljoonaa euroa 30.9.2009 (208 miljoonaa euroa 31.12.2008).

Muiden sitoumusten vakuudeksi pantatut varat

Fortum on antanut Valtion ydinjätehuoltorahastolle vakuudeksi Naantalina ja Inkon voimalaitoksiin liittyviä kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 220 miljoonaa euroa, turvaamaan kattamattomat lainmukaiset vastuut ja mahdolliset odottamattomat tapahtumat.

18. VUOKRASOPIMUKSIIN LIITTYVÄT SITOUMUKSET

MEUR	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Vuoden sisällä erääntyvät	22	24	28
Yli vuoden, mutta viiden vuoden sisällä erääntyvät	41	41	47
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	83	90	86
Yhteensä	146	155	161

Vuokrasopimuksiin liittyvien sitoumusten pieneneminen vuoden 2008 lopusta johtuu pääasiassa infrastruktuuryhtiöiden myynnistä sekä valuuttakurssimuutoksista.

19. INVESTOINTISITOUMUKSET

MEUR	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	1 359	1 403	1 321
Aineettomat hyödykkeet	5	15	7
Yhteensä	1 364	1 418	1 328

Investointisitoumukset ovat kasvaneet vuoden 2008 lopusta johtuen automaattisen mittarinluentaprojektin investoinneista Sähkönsiirto -segmentissä Suomessa sekä OAO Fortumin investointiohjelman etenemisestä. Samalla automaattisen mittarinluentaprojektin loppuunsaattaminen Sähkönsiirto -segmentissä Ruotsissa, Venäjän ruflan heikkeneminen sekä CHP-voimalaitosten rakentamisen eteneminen Suomessa, Virossa ja Puolassa ovat pienentäneet investointisitoumuksia vuoden 2008 lopusta.

20. VASTUUT

MEUR	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Omasta puolesta annetut			
Muut vastuut	319	858	362
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annetut			
Takaukset	593	620	565
Muut vastuut	125	125	125
Muiden puolesta annetut			
Takaukset	10	10	10
Muut vastuut	1	1	1

Omasta puolesta annetut vastuut

Omasta puolesta annetut muut vastuut, 319 miljoonaa euroa, ovat pienentyneet vuoden 2008 lopusta 43 miljoonalla eurolla. Vastuiden määrän pieneminen johtuu pääasiassa muutoksista sopimusvelvoitteissa liittyen Venäjään ja Fortumin Service -liiketoimintaan Iso-Britanniassa sekä valuuttakurssimuutoksista.

Vastuut osakkuusyritysten puolesta

Lainsäädäntö edellyttää, että Suomessa ja Ruotsissa toimivien ydinvoimayhtiöiden on annettava vakuuksia Suomen ja Ruotsin ydinjätehuoltorahastoille, joilla taataan, että voimalaitosten käytöstäpoistoon ja käytetyn ydinpoltoaineen loppusijoittamiseen on riittävät varat.

Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) puolesta annettu takaus väheni vuoden 2008 lopussa olleesta 70 miljoonasta eurosta 68 miljoonaan euroon 30.9.2009. Takauksen arvo päivitetään vuosittain toisen neljänneksen aikana perustuen lainmukaiseen vastuuseen ja rahastotavoitteeseen, jotka on päätetty vuoden vaihteessa.

21. OIKEUDENKÄYNNIT JA VIRANOMAISMENETTELYT

Konserniyhtiöt

Raportointikauden aikana ei tapahtunut merkittäviä muutoksia oikeudenkäynneissä ja viranomaismenettelyissä.

Osakkuusyhtiöt

Suomessa Fortum on osakkaana maan viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa, omistamiensa TVO-osakkeiden (Teollisuuden Voima Oyj) kautta. Fortumin 25 %:n omistusosuus vastaa noin 400 MW:n kapasiteettia. Tammikuussa 2009 laitoksen rakennuttaja TVO ilmoitti laitoitoimittaja AREVA-Siemens -konsortion vahvistuksella, että yksikön rakentaminen on viivästynyt ja että yksikön arvioidaan käynnistyvän kesällä 2012. Lokakuussa 2009 TVO ilmoitti, että laitoksen käynnistymistä voidaan lykätä jopa kesäkuun 2012 jälkeen. TVO on pyytänyt AREVA-Siemensiltä uutta arviota aikataulusta. Kesäkuussa 2009 TVO ilmoitti, että joulukuussa AREVA-Siemensin toimittama välimiesmenettely rahamääräinen vaatimus, liittyen Olkiluoto 3 viivästymiseen ja siihen liittyviin kuluihin on 1 000 miljoonaa euroa. Vastaavasti TVO toimitti huhtikuussa 2009 vastavaatimuksen kuluista ja tappioista, joita TVO kärsii viivästymisestä ja muista virheistä toimittajan takia. TVO:n vastavaatimuksen arvo on tällä hetkellä noin 1 400 miljoonaa euroa.

22. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Lähipiiritapahtumat on esitetty Fortumin vuoden 2008 vuosikertomuksessa. Tilinpäätöshetken 31.12.2008 jälkeen ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Suomen valtion omistusosuus Fortumin osakkeista vuoden 2008 lopussa oli 50,80%. Vuoden 2009 aikana osakkeiden määrä muuttui viimeisen optioohjelman 2002B merkintöjen johdosta ja 30.9.2009 Suomen valtion omistusosuus oli 50,76%

LIIKETOIMET OSAKKUUSYRITYSTEN KANSSA

MEUR	III/2009	III/2008	2008
Myyntit osakkuusyrityksille	61	84	113
Korot osakkuusyritysten lainasaamisista	27	26	34
Ostot osakkuusyrityksiltä	397	405	563

AVOIMET SALDOT OSAKKUUSYRITYSTEN KANSSA

MEUR	30.9.2009	30.9.2008	31.12.2008
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	827	681	659
Myyntisaamiset	7	16	24
Muut saamiset	15	8	5
Pitkäaikaiset velat	199	184	184
Ostovelat	6	11	26
Muut velat	34	33	18

LIIKETAPAHTUMAT JA SALDOT YHTEISYRITYSTEN KANSSA

Liiketapahtumat ja avoimet saldot yhteisyritysten kanssa olivat katsauskaudella merkitykseltään vähäisiä.

23. KATSAUSKAUDEN JÄLKEISIÄ TAPAHTUMIA

Katsauskauden jälkeen ei ole ollut olennaisia tapahtumia.

24. TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Käyttökate (EBITDA = Tulos ennen korkoja, veroja sekä poistoja ja arvonalentumisia)	=	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset	
Vertailukelpoinen liikevoitto	=	Liikevoitto - kertaluonteiset erät - muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	
Kertaluonteiset erät	=	Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja tappiot mm.	
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Sisältää ne tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat rahoitusinstrumentit, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaisesti suojauslaskentaa sekä IFRIC tulkinnan nro 5 mukaisen vaikutuksen, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaa.	
Kassavirta ennen käyttöpääoman muutosta	=	Liiketoiminnan kassavirta ennen käyttöpääoman muutosta	
Investoinnit käyttöomaisuuteen	=	Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit mukaan lukien kunnossapito-, tuottavuus- ja kasvuinvestoinnit sekä lainsäädännön edellyttämät investoinnit. Investointeihin kuuluvat myös investointien rakennusaikana taseeseen aktivoituidet korkokulut. Kunnossapitoinvestoinnit pidentävät olemassaolevan omaisuuserän vaikutusaikaa, ylläpitävät käytettävyyttä sekä/tai ylläpitävät luotettavuutta. Tuottavuusinvestoinnit parantavat olemassaolevan hyödykkeen tuottavuutta. Kasvuinvestointien tarkoitus on rakentaa uutta kapasiteettia ja/tai lisätä olemassaolevien liiketoimintojen asiakaskantaa. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit tehdään tiettyinä ajankohdina lakien vaatimusten mukaan.	
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	=	Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin, osakkuusyritysosakkeisiin ja muihin myytävissä oleviin sijoituksiin. Investoitujen tytäryhtiöosakkeiden hankintahintaan on lisätty hankittavan yhtiön nettovelka.	
Oman pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}}$	x 100
Sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}}$	x 100
Sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta}}{\text{Sidottu pääoma keskimäärin}}$	x 100
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Vertailukelpoinen liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta (IAS 39 oikaistu sekä pois lukien merkittävimmät myyntivoitot ja -tappiot)}}{\text{Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin}}$	x 100
Sijoitettu pääoma	=	Taseen loppusumma - korottomat velat - laskennallinen verovelka - varaukset	
Sidottu pääoma	=	Korottomat varat + Valtion ydinjätehuoltorahastoon liittyvät korolliset varat - korottomat velat - varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja laskennallisiin veroihin liittyviä eriä sekä veroja ja velkoja, jotka syntyvät suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttävien johdannaisopimusten käypien arvojen muutoksista)	
Vertailukelpoinen sidottu pääoma	=	Sidottu pääoma oikaistuna niillä korottomilla varoilla ja veloilla, jotka aiheutuvat niistä tulevaisuuden kassavirtaa suojaavista johdannais-sopimuksista, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa	
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat - likvidit varat	
Velkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}}$	x 100
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma sisältäen vähemmistöosuuden}}{\text{Taseen loppusumma}}$	x 100
Nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset}}$	
Korkokate	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut}}$	
Korkokate sisältäen aktivoitut vieraan pääoman menot	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut - aktivoitut vieraan pääoman menot}}$	
Tulos/osake (EPS)	=	$\frac{\text{Kauden voitto - vähemmistöosuus}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana}}$	
Oma pääoma/osake, EUR	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden lukumäärä ilman omia osakkeita kauden lopussa}}$	
Edelliset 12 kk	=	Raportointi- ja edeltävät 12 kuukautta	